

світлина
НОМЕРА

Звертаємо
увагу:

▲ Вони зустрічалися з Н. К. Крупською. Спогади очевидців — у тематичній полосі «Світогляд» — ТРЕТЯ ПОЛОСА.

▲ Триває соціальний експеримент «Оренда!» Редакція газети «Молодий комунар» і правління колгоспу «Родина» Новомиргородського району приступають до формування колективів нового типу — ЧЕТВЕРТА ПОЛОСА.

▲ На трибуну пленуму обкому комсомолу. Виступ колишнього комсомольського працівника, котрий звів на випробування владою — П'ЯТА ПОЛОСА.

▲ Фольклор. Вертепи колядників — далеко не просто забава... — «Щоб родило краще, як торік» — ВОСЬМА ПОЛОСА.

▲ Завершуємо обговорення статті «Олег на ім'я Ла-

риси», вміщеної в «МК» 1 жовтня минулого року, де йшлося про гомосексуалізм — ДЕВ'ЯТА ПОЛОСА.

▲ «Закон є закон». Де межі допустимої гуманності щодо тих, хто переступив статтю кримінального кодексу? — ДЕСЯТА ПОЛОСА.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня
1939 року

№ 4 (4031).

СУБОТА

21

СІЧНЯ
1989 р.

Ціна 8 коп.

Ранок у Кіровоградському інституті сільгоспмашинобудування. Тут, як і в кожному навчальному закладі, у сесію панує атмосфера напруженого чекання. Одним з перших екзамен з фізики В. І. АВРАМЕНКУ склав на «четвірку» іноземний студент, першокурсник групи ЕС 88-2 НАБІЛЬ ХАНУНА. А третьокурсниця механотехнологічного факультету Лариса ШЕПОВАЛОВА ще хвилюється в бібліотеці за підготовкою до іспиту.

Фото В. ГРИБА.

Не стріляйте у сірого зайця!

«У-у-ух, нарешті новий рік!» — подумав би, напевно, цей вухатий, розпластавшись на снігу й опустивши донизу свої довгі вуха. Подумав би, якби умів думати. Бо якраз о 12-й годині ночі, коли в затишних людських оселях дзвеніли фужери із шампанським і люди вітали одне одного, щастя-здоров'я бажали, сірий заєць щосили втікав від невсипущого мисливця. Мисливець той хотів до настання нового року (тобто — до закінчення мисливського сезону на пушного звіра) вполювати нашого довгоногого вуханя. Хотів, та, як бачите, не вийшло...

І ось уже три тижні зайцеві можна жити-поживати та дух переводити. Во не гримлять над головою усе прицільніші рушничні постріли, не свистить біля самих вух дріб, не валують усвід мисливські собани, не ходять полями та байраками загоничі, піднімаючи сірого з нагрітого місця... Живеться зайцеві, можна сказати, майже як свійському. У мисливських господарствах та в низових колективах мисливців нині не стріляти зайця беруться, а дбають, як би його підгодувати. Щоб було на кого на той рік полювати. Підгодовують мисливці зайців та беруть на облік їхнє поголів'я. Щоб знати й регулювати кількість вухатих... Так що живеться нині зайцеві таки безпечніше й веселіше, як наприкінці минулого року!

Правда, як і торік під час мисливського сезону, так і нині, після його офіційного закриття, дошкуляють сірому лисичі й бракон'єри, причому останні — куди більше! Хоч за один лише минулий сезон і тільки штатними працівниками обласного об'єднання Українського товариства товариства працівниками 76 протоколів про недовзволени методи полювання мисливців та рибалок складено бракон'єрства, знаходяться ще любителі зробити із сірого зайця шапку. А він не хоче бути шапкою, а хоче бути зайцем. Хоч би до наступного мисливського сезону. Тому й наставляє анов сторожко вуха...
Не стріляйте у сірого зайця!

Фото В. ГРИБА.

ОБИРАЄ КОМСОМОЛ

ПЛЕНУМ ЦК ВЛКСМ

Вперше у своїй історії комсомол на пряму вибере представників до найвищого органу державної влади. Але зробити точний вибір з більш як двохсот претендентів — справа відповідальна і важка, про це свідчать гарячі дискусії, що розгорнулися 13 січня, в перший день роботи V Пленуму ЦК ВЛКСМ.

Перший секретар ЦК ВЛКСМ В. Мироненко відзначив у виступі, що Пленуму передувала велика і

серйозна робота комсомольських організацій по формуванню пропозицій про кандидатів у народні депутати СРСР. Бюро ЦК ВЛКСМ, виборча комісія по виборах народних депутатів СРСР від ВЛКСМ визначили порядок висунення в кандидати 75 представників комсомолу.

Крім того, безпосередньо в ЦК ВЛКСМ надійшли пропозиції від міськомів, ко-

митетів комсомолу, окремих осіб. Всього одержано понад 130 листів і телеграм, які містять пропозиції про висунення і підтримку тих чи інших кандидатів.

В результаті всього у ЦК ВЛКСМ надійшли пропозиції рекомендувати для висунення кандидатами в народні депутати СРСР від ВЛКСМ 207 чоловік.

З цієї кількості комісія ЦК ВЛКСМ запропонувала внести до списку кандида-

тів у депутати 102 прізвища. При цьому перевагу було віддано найбільш активним та енергійним молодим робітникам, колгоспникам, студентам, переконаним прихильникам перебудови, демократизації суспільства і комсомолу. На пропозицію великої групи секретарів ЦК ВЛКСМ союзних республік, обкомів і крайкомів ВЛКСМ, підтриману Бюро ЦК ВЛКСМ, до цього списку було вирішено не вклю-

чати жодного з керівних працівників ЦК ВЛКСМ і ЛКСМ республік, обкомів і крайкомів ВЛКСМ, крім першого секретаря ЦК ВЛКСМ.

Ті, хто виступав на Пленумі, підкресливали, що програма діяльності народних депутатів, обраних від комсомолу, насамперед повинна орієнтуватися на загальнонародні інтереси, консолідацію зусиль державних і громадських орга-

нізацій у справі перебудови суспільства. І водночас посланці комсомолу в Радах повинні пам'ятати, що вони обрані від Спілки молоді.

Пленум прийняв рішення, що голосування по виборах народних депутатів СРСР від Ленінського комсомолу відбудеться на VI Пленумі ЦК ВЛКСМ, який пройде 17—18 березня.

(ТАРС).

Пленум обкому Компартії України

Відбувся пленум обкому партії, який розглянув питання «Про хід виконання в області рішень XXVII з'їзду КПРС і завдань п'ятирічки по підвищенню ефективності капітального будівництва». З доповіддю виступив член обкому Компартії України, заступник голови облвиконкому М. І. Москаленко.

В обговоренні доповіді взяла участь: В. Є. Александрович — перший секретар Кіровоградського району партії м. Кіровограда,

Л. О. Дейнека — перший секретар Долинського райкому партії, О. В. Кушнір — керуючий трестом «Кіровоградбуд», Д. Г. Рожко — слюсар-арматурник Кіровоградського домобудівного комбінату, О. Р. Тарасенко — перший секретар Знамянського міськкому партії, В. О. Рак — начальник головного управління архітектури і містобудування облвиконкому, В. В. Махія — генеральний директор виробничого об'єднання «Олександріявугілья», О. В. Кова-

ренко — голова об'єднання «Кіровоградоблаграбуд», В. В. Гаврилов — плавильник Побузького нікелевого заводу, М. П. Рибальченко — голова Кіровоградського міськвиконкому, В. М. Гуртовий — голова колгоспу імені Леніна Знамянського району, Є. С. Бахмач — директор кооперативного виробничого об'єднання «Граніт», І. Е. Марон — генеральний директор виробничого об'єднання «Дніпроенергобудпром», Л. В. Кочубей — водій Новомиргородської

районної шляхової ремонтно-будівельної дільниці, М. І. Канцелад — начальник обласного виробничо-технічного управління зв'язку, М. Ю. Єрещенко — директор автопідприємства тресту «Кіровоградсільбуд», голова обласної ради ветеранів війни і праці.

На пленумі виступив перший секретар обкому Компартії України М. Г. Самілик.

В обговореному питанні пленум прийняв постанову.

Пленум затвердив персональний склад комісії обкому партії з питань організаційно-партійної та кадрової роботи, ідеологічну, з питань соціально-економічного розвитку, аграрно-промислового комплексу.

У роботі пленуму взяли участь член ЦК Компартії України, відповідальний організатор Центрального Комітету О. С. Руденко, заступник міністра будівництва УРСР І. І. Глуценко.

КЛУБ «5000»: ЯКИМ ЙОМУ БУТИ?

ХРОНІКА ПОДІЙ

Обком ЛКСМ України і редакція тижневика «Молодий комунар» підбили підсумки минулорічного соціалістичного змагання доярок, присвяченого 70-річчю ВЛКСМ. Найкращі результати досягли:

Наталія ЖЕЛЬМАН з колгоспу «Родина» Маловісківського району, яка надоїла по 5316 кілограмів молока від корови.

Людмила ТЕСЛЕНКО з колгоспу імені Комінтерну Онуфріївського району — 5154.

Світлана БРУНЬ з колгоспу «Мир» Гайворонського району — 5013.

Ірина ЖУРАВЛІОВА з колгоспу імені Леніна Знамянського району — 4786.

Надія КОЛОСОВА з колгоспу «Мир» Гайворонського району — 4685.

Любов КІРСАНЕНКО з колгоспу імені Урицького Компаніївського району — 4668.

Лариса ЧАВУРСЬКА з колгоспу «Заповіт Леніна» Знамянського району — 4487.

Надія ДЕМЧУК з колгоспу «Дружба» Онуфріївського району — 4361.

Валентина НЕХОЖЕНА з колгоспу «Родина» Маловісківського району — 4306.

Тетяна ДЕМЧЕНКО з колгоспу «Путь Ильича» Знамянського району — 4248.

Галина ЛИСЕНКО з колгоспу «Дружба» Онуфріївського району — 4198.

Ніна ЛУБЦОВА з колгоспу «Первое мая» Маловісківського району — 4155.

Як і передбачалося умовами, три перші призери соціалістичного змагання будуть нагороджені цінними подарунками та грамотами обкому ЛКСМ України й редакції газети «Молодий комунар». Їм буде надано право першочергового придбання

на пільгових умовах туристичних путівок по лінії БММТ «Спутник».

УВАГА! УВАГА! УВАГА!

Трудове суперництво молодих доярок області проводитиметься і нинішнього року. У якій формі? Обком ЛКСМУ і «Молодий комунар» виносять на ваш розсуд ідею створення клубу «5000». Неважко згодатися, що його повноправними членами стануть ті молоді трудівниці, котрі протягом календарного року надають від корови по п'ять і більше тисяч кілограмів молока.

Нині розробляється статут клубу. Нам, шановні читачі, без вашої допомоги не обійтися. Яким бачите майбутнє змагання? Як його, на ваш погляд, повинна висвітлювати газета? Надсилайте та кож свої пропозиції щодо системи морального і матеріального стимулювання кращих доярок. Усі вони будуть враховані.

Ваших листів чекають у відділі робітничої і сільської молоді обкому ЛКСМ України, що знаходиться за адресою: м. Кіровоград, вул. Карла Маркса, 41.

КОРОТКО

Пленум Олександрійського міськкому комсомолу, який відбувся минулого тижня, висунув кандидатом у народні депутати СРСР ЗЛАТІНА Станіслава Анатолійовича, 1960 року народження, члена КПРС, електрослюсаря РБУ-3 тресту «Олександріярозрізобуд». На цьому ж пленумі Станіслав заявив про на пряму своєї програми: вирішення проблем життя молоді; посилення уваги розвитку села; надання допомоги у вирішенні економічного, соціального, культурного розвитку малих міст; збереження навколишнього середовища.

Саме стільки мешканців Кіровограда та області висловилися проти дальшого будівництва атомних станцій на Україні, надіславши свої підписи в оргкомітет «Товариства Бусла» при редакції «Молодого комунара». Листа із підписами проти дальшого будівництва АЕС на території нашої республіки направлено на адресу Президії Верховної Ради СРСР.

Голоси проти будівництва АЕС — це ще й свідчення підтримки ідеї створення молодіжного екологічного об'єднання при редакції. Тому нині, вважаємо, настав час для публікації проекту напрямів роботи майбутнього «Товариства Бусла», підготовлений оргкомітетом. Подаємо його на суд читачів, зацікавлених проблемами екології. Чекаємо пропозицій щодо вдосконален-

ня висвітлення проблем, пов'язаних із охороною природи з дальшим їх обговоренням громадськістю.

2. Проведення на підприємствах, в установах, навчальних закладах і в колгоспах «Днів Бусла» — тобто, зарані спланованих екологічних заходів, спрямованих на оздоровлення навколишнього середовища, виявлення й усунення джерел його забруднення, організацію цікавого дозвілля тощо.

3. Планомірне збирання, аналіз і узагальнення даних про забруднювачів середовища, характер забруднення і винуватців. Взяття на громадський облік і охорона силами громадськості наявних природних об'єктів, пам'яток природи, річок і струмків тощо. Масове залучення до цієї роботи молоді.

4. Залучення до співпраці науковців, вироб-

Олександрійці Наталія АФАНАСЬЄВА і Олексія БУРАЧЕНКО познайомилися в Кіровограді на обласній партконференції. Олексій трудиться маши-

ністом екскаватора вуглерозрізу «Морозівський», Наталія працює контролером ВТК Олександрійського ремонтно-механічного заводу. Напевне, то була

не остання їхня розмова. Двоє делегатів обласної партконференції ще не раз зустрінуться, щоб обговорити молодіжні проблеми. Фото В. ГРИБА.

18552 — ПРОТИ АЕС

ня проекту, а також заявок (як від окремих осіб, так і від колективів) про вступ до молодіжного екологічного об'єднання при редакції «Молодого комунара» — «Товариства Бусла».

НАПРЯМИ РОБОТИ ТОВАРИСТВА (ПРОЕКТ)

1. Пропаганда через пресу, радіо, телебачення основ екологічних знань, винесення на суд гласності порушень природоохоронного законодавства,

лення (з публікацією в пресі) рекомендацій та порад щодо конкретних заходів по оздоровленню природи того чи іншого міста або села.

5. Проведення масових заходів у масштабі області по збиранню підписів на захист того чи іншого об'єкту природи, популяризація друкованих у «Молодому комунарі» матеріалів на екологічну тематику, створення живих «музеїв природи» — зелених зон довкола шкіл, ус-

танов, в урочищах і балках тощо.

6. Створення при редакції «Молодого комунара» «Банку ідей» щодо конкретних заходів у масштабах області тих чи інших заходів по охороні навколишнього середовища, збереженню природних багатств.

7. Тісна співпраця із організаціями та установами, які сприяють оздоровленню природи, збереженню й примноженню її багатств, у першу чергу — з

Українським товариством охорони природи. Забезпечення громадського контролю за діяльністю установ та організацій, від яких залежить охорона природи.

8. Заходи «Товариства Бусла» проводити як за рахунок добровільних внесків усіх або частини членів цього неформального об'єднання, так і за рахунок зацікавлених установ і організацій.

9. Для координації діяльності товариства, яке здійснюватиметься в основному через газету, створюється чільна група, до якої повинні входити представники (неформаль-

ні лідери) екологічних груп на місцях та громадська рада «Товариства Бусла» при редакції «Молодого комунара». Разом з тим у «Товаристві Бусла» відсутня всяка бюрократична централізація і наявність вищестоящих і нижчестоящих організацій. Громадська рада при редакції виконує здебільшого обов'язки прес-групи, тобто забезпечує гласність діяльності «Товариства Бусла» на сторінках «Молодого комунара».

ОРГКОМІТЕТ «ТОВАРИСТВА БУСЛА»

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

21 січня 1989 року

Г. А. ПРУШИНСЬКА — комуніст, вчителька і за професією, і за покликанням. Сорори вона навчала дітей історії, була директором, завучем школи. Мету вивчення історії в школі бачила набагато ширше, ніж просто викладання предмету. Історію вона називала наукою життя, мала її для своїх вихованців за васів виховання сильних, переконаних, вольових людей. Як особистість неабиякої внутрішньої сили, робила вона це гаряче, талановито.

Після виходу на пенсію Ганна Андріївна знайшла нову форму педагогічної й суспільно-корисної праці. Двадцять чотири роки тому вона за власною ініціативою почала створювати Історико-краєзнавчий музей при Будинку піонерів Кіровського району міста Волгограда.

Дівчинка привернула до себе увагу талановитим, на думку Н. К. Крупської, малюнком.

Надія Костянтинівна не минула поцікавитися, як цей талант використовується в житті — в шкільному, класному — і була дуже засмучена та здивована, коли дівчинка відповіла, що на це у неї немає часу: «Навчаюся на «відмінно», відвіую студію, займаюся у музичній школі, де вже тут малювати для школи або піонерського загону!».

— Ось таких паненят ростити злочинно, — попередила нас Надія Костянтинівна. — Треба привчати до живих справ. Навчився сам — навчи інших, поділися своїм умінням.

Наша бесіда, що продовжувалася більше двох годин, закінчилася чаюванням. Надія Костянтинівна особисто розливала чай, пригощала печивом, карамелями, як усяка привітна господиня. Порадила, де варто побувати в Москві,

Чуйне ставлення цієї жінки і державної людини до нас протягом усього часу нашого перебування в Москві, лишилося навіть у нашій пам'яті, не раз обізвалося потім добрими спогадами. Надія Костянтинівна потурбувалася, щоб нас, приміром, того ж дня нагодували в неросвітській їдальні (при виході з гостин черговий вручив нам талони), щоб наступного дня ми мали можливість без черги відвідати Мавзолей В. І. Леніна; нас зустрів методист у Музеї Леніна (завдяки її дзвінку) і працював з нами всі 10 днів, забезпечивши дуже цінним матеріалом для викладання історії старшокласникам. Вона не обіцяла нам відвідин Великого театру, тому що квитки за місяць наперед продавалися на підприємствах (і дуже мало в касі), але вже ввечері нам у школу позвонили із театру — просили прийти за квитками на виставу, що відбудеться наступ-

СВІТОГЛЯД

МОСКВА, ЯКА ВІРИЛА СЛЪОЗАМ...

Особливо її цікавив комсомольський зал бойової слави. Через Міністерство Оборони, військомати, іншими шляхами вона разом з червоними слідопитами знаходила відомості про воїнів-комсомольців, про колишніх учнів — Героїв Радянського Союзу, збирала безліч експонатів про бойові й трудові подвиги. За багаторічну працю в навчання й виховання молоді Ганна Андріївна Прушинська нагороджена орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, значком «Відмінник народної освіти», медалями.

У музеї бойової і трудової слави, що діє при Новомиргородській школі-інтернаті, є розділ «Героїчний Ленінський комсомол». Серед численних експонатів є в цьому розділі фотографії Г. А. Прушинської, її листи, спогади. Недавно ми одержали від неї цікавий матеріал, в якому вона розповідає про свою зустріч з Н. К. Крупською. Пропонуємо його читачам «Молодого комуніста» у перекладі з російської мови автора цих рядків.

І. ОМЕЛЬЧУК.

1937 рік. За наказом Сталіна вилучено із користування всі підручники історії СРСР; останнім заборонили підручник Покровського. Ми, вчителі історії 9—10 класів, виявилися беззавбросними. На міській секції істориків постановили їхати в Москву в музей В. І. Леніна за матеріалами. У весняні канікули п'ятнадцятеро викладачів з дозволу міськвко вийшли. Всі за власний кошт. Правда, нам пообіцяли не вважати дні поїздки прогулом і дали адресу школи, де можна було б зупинитися.

В дорозі вирішили постаратися втрапити на прийом до Н. К. Крупської. У перший же день приїхали на Чисті Пруди записатися в чергу на прийом, сподіваючись, що за 10 днів черга дійде. Велике ж було наше здивування, коли після дзвінка чергового по телефону до нас вийшла дівчина, провела в гардеробну, а потім і в кабінет Надії Костянтинівни. Від несподіванки ми розгубилися й завмерли біля дверей, буквально на порозі. З-за робочого столу до нас вийшла назустріч Надія Костянтинівна і сказала з привітною посмішкою: «Що це вас так збентежило? Адже в школі наврядчи розгублюєтесь?». Вона привіталася з кожним за руку, неначе вводючи до себе: «Мене ви знаєте, а себе назвіть». Ми назвали по черзі імена, по батькові, прізвища... Під час бесіди мене здивувало, що Надія Костянтинівна всіх відразу запам'ятала і жодного разу не помилилася, звертаючись то до одного, то до другого.

Вона жваво цікавилася умовами праці вчителів, нашим побутом, рівнем життя, дисципліною в школах, питаннями трудового виховання, прищеплення навиків суспільно-політичної діяльності, спільними справами дітей у колективах. Тут же розповіла про відвідини нею Московського Палацу піонерів, про розмову з дівчинкою в студії образотворчого мистецтва

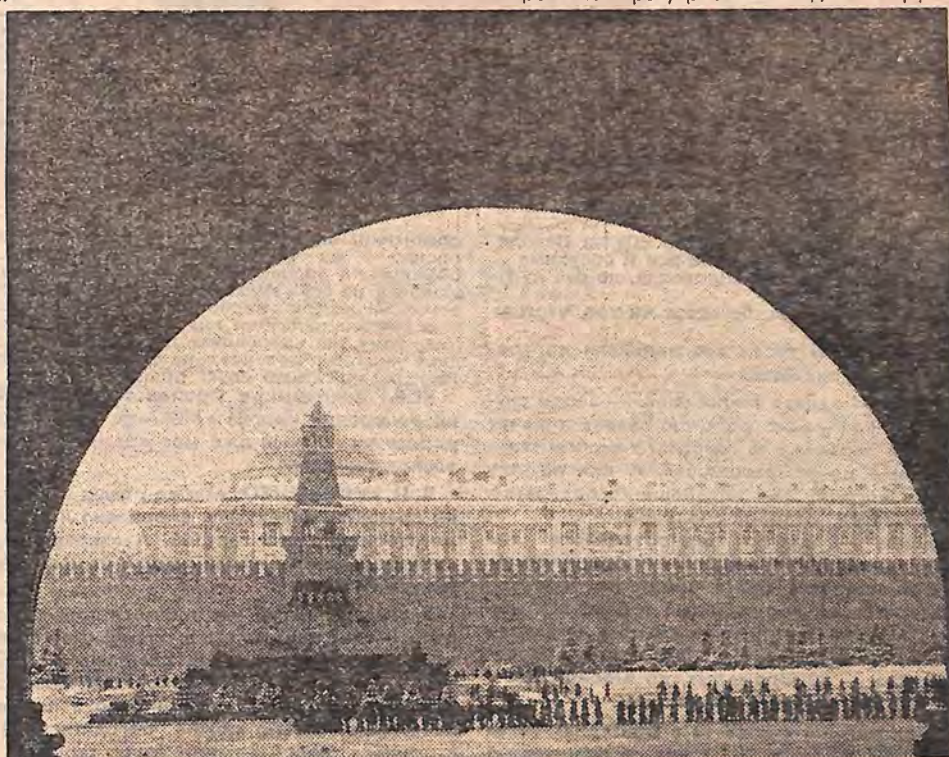
схвалила наше бажання працювати в Музеї Леніна і навіть сказала: «Коли мені буває важко, дуже важко відстоювати те чи інше питання в партії та уряді, я йду в Музей за порадою до В. І. Леніна, — там його душа. В Мавзолеї тільки його оболонка. Так, я буваю там, але не так часто, як ви, можливо, думаєте»...

Я тоді, пам'ятаю, в душі дуже здивувалася, чому їй, наркомові, буває «важко і дуже важко»... Якими ж ми були тоді наївними! Не знали всього, не розуміли справжнього змісту діянь Сталіна, його прихованого прагнення прибрати з дороги до одноосібного владарювання і таку перешкоду, як соратниця й дружина В. І. Леніна. Як він наполягав на її виході на пенсію, обіцяючи всілякі почесні й благі! А коли Крупська відмовилася, то погрожував насильно «прибрати» — з усіма спутними наслідками. Надія Костянтинівна навіть хотіла апелювати з цього питання до партійного з'їзду...

ного дня. Дізнавшись, що в школі нам дали порожній клас, а спати ми збираємося на підлозі, для чого прихопили хто ковдру, хто простирadlo, Надія Костянтинівна підняла на ноги працівників Московського міськвко, і до нашого приходу в кімнату вже стояли розкладки з білосніжною постільною білизною.

Ще одна риса цієї жінки вразила не лише мене, а й усіх нас. Прощаючись, вона легенько обняла мене за плечі і тихо спитала: «Горе?». Я розгубилася. Адже, дійсно, ще не заручувалася душевна рана: в листопаді 1936 року я похорона чоловіка, талановитого тридцятирічного інженера-хіміка. Але як вона здогадалася про це моє лихо? Так запитав Н. К. Крупську директор нашої школи. Вона відповіла: «Товаришу Кругальський, а Ви часто дивитесь в очі вашим працівникам, щоб побачити, в якому настрої вони прийшли на роботу, щоб на випадок необхідності підтримати їх?».

Про мою втрату розповіла одна із групи —

21 січня 1924 року помер Володимир Ілліч Ленін. Москва. Красна площа. До Леніна.

Фотохроніла ТАРС.

Сталін не зважився на крайнощі, але хтось, як би обернулася справа, коли б Надія Костянтинівна не померла раптово. Це трапилося в ніч після дня її народження — сімдесятирічного ювілею (народилася вона 26 лютого 1869 року). Її тоді не привітали з ювілеєм ні від імені партії, де вона активно працювала більше п'ятидесяти років, ні від уряду, в якому трудилася з перших днів Радянської влади. Відвідали її лише старі товариші по заслуженому, еміграції, друзі всієї сім'ї Ульянових та родичі. Вона, певно, не витримала хвилювань, напливу спогадів. Друзі розійшлися, а на ранок серце Надії Костянтинівни перестало битися...

М. Г. Юмаєва, з якою ми разом навчалися в педінституті. Надія Костянтинівна ласкаво пригорнула мене й сказала, що поспівачувати можуть люди, а утішити і допомогти в такому горі — тільки час, він найкращий лікар. Потім Крупська додала: «Я сама це пізнала!». Побажала кріпитись...

Ця зустріч справила на всіх нас незгладиме враження. І коли надалі я намагалася в своїй роботі керуватися прикладом Надії Костянтинівни Крупської, то завжди признавалася собі: якщо мені вдавалося це, то значною мірою це й завдяки отій давній щирій зустрічі.

Г. ПРУШИНСЬКА.

м. Волгоград.

Багаторічна дружба єднає комсомолку 20-х років Ганну Андріївну Прушинську з учнями-земляками, які навчаються в Новомиргородській школі-інтернаті, дружить вона і з сім'ями новомиргородців. Не раз приїжджала до рідного міста, зустрічалася з учнями, молоддю, вчителями. На її запрошення ще в 1970 році вчителі разом з учнями школи-інтернату побували в місті-герої Волгограді, де Ганна Андріївна мешкає з 1934 року. У музеї бойової і трудової слави, що діє при Новомиргородській школі-інтернаті, є розділ «Героїчний Ленінський комсомол». Серед численних експонатів є в цьому розділі фотографії Г. А. Прушинської, її листи, спогади. Недавно ми одержали від неї цікавий матеріал, в якому вона розповідає про свою зустріч з Н. К. Крупською.

ЩОЙНО ВИЙШЛИ З ДРУКУ

і надійшли у продаж такі книжки видавництва ЦК ЛКСМУ «Молодь»:

Іванова В. М. Журавлі з отчого краю: Худож.-докум. повість. — 332 с. — 70 коп.

Книга молодого киявського прозаїка про нелегку, часом драматичну долю першого секретаря Черкаського міськкому комсомолу Сергія Червонопіського, який, з честю виконавши свій міжнародний обов'язок в Афганістані, і в мирному житті став неситим борцем за чистоту ідеалів сучасної молоді.

Вітрила-88: Поезія. Проза. Переклади. Теорча майстерня. — 144 с. — 80 коп.

Цей альманах користується заслуженою популярністю у шанувальників художнього слова України. На його сторінках щороку дебютують поети, прозаїки, перекладачі, які шукають себе у літературі. Ось і тепер — більш як сорок нових імен. Є серед них і кіровоградці.

Тельнюк С. В. Три сонця на одному небі: Роман. — 296 с. — 1 крб. 20 коп.

Гостросюжетний твір відомого українського письменника про молодих воїнів-залізничників, офіцерів, журналістів та партійних працівників, які впродовж кількох днів вели відчайдушну боротьбу за врятування мосту через далеку річку.

Пригоди, подорожі, фантастика—88: 36.: Повісті, оповідання, нариси. (Серія «Компас»).—288 с.: іл. — 1 крб. 30 коп.

Традиційний щорічний збірник фантастичних і пригодницьких творів радянських та зарубіжних письменників.

Макаренко А. С. Прапори на баштах: Повість. — Пер. з рос. — 384 с. — 1 крб.

Відомий твір видатного радянського письменника і педагога про трудову колонію імені Першого травня, де колишні безпритульні одержували путівку в світле життя.

Волошин А. П., Ксензенко Ф. М. У олімпійській чертві. — 400 с.: ил. — 1 руб. 50 коп.

Книга присвячена Олімпійським іграм, участі в них спортсменів України.

Конфорович А. Г. Добрий день, Архімеді!: Цікаві задачі, ігри, головоломки.—152 с.: — іл.—80 коп.

Впевнені, що збірник зацікавить і юного, і дорослого читача, адже містить логічні та математичні задачі, ігри, головоломки, а також відповіді на деякі з них.

І. ОСНАЧ, редактор редакції пропаганди видавництва ЦК ЛКСМУ «Молодь».

3

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

21 січня 1989 року

АКТУАЛЬНО

СОЦІАЛЬНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ «ОRENDA»

«Родина» — колгосп зернобурячного напрямку з розвинутим молочним тваринництвом. Має 3100 гектарів орної землі. На території господарства знаходяться три населені пункти — Шпакове (центральна садиба), Бровкове та Пенькіне. Відстань від Шпакового до Новомиргорода — 30 кілометрів, до Кіровограда — 40. Дороги з твердим покриттям. На центральній садибі та в бригадних селах мешкає 547 жителів, 182 з них — працездатні колгоспники. Є восьмирічна школа, дитсадок на 50 місць, три магазини, фельдшерсько-акушерський пункт, будинок культури і клуб, на молочнотоварній фермі функціонує профілакторій. І ще одна важлива деталь: тут мальовнича природа — ліс, два ставки, поблизу села Бровкове бере початок Інгул...

В. П. МИРОНЕНКО: Робота є. Але, наскільки пам'ятаю, «Молодий комунар» збирався створювати окремі колективи. Будь ласка, пропоную на вибір: молодняк ВРХ на дорощуванні, вівцеферма, гусеферма, рільництво. Кожна з цих галузей має свої переваги.

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

21 січня 1989 року

ЗНАЙОМТЕСЬ: НАШІ СПОНСОРИ

Ще восени, виношуючи план соціального експерименту «Оренда», ми вагалися: чи ж знайдуться люди, тим паче молоді, котрі наважаться спробувати себе в ролі «фермерів»? А керівники — як вони поставляться до затії газети? Чи довірять малознайомим людям основні засоби виробництва — землю, будівлі, техніку?

Щодо першого — виконавців — сумніви скоро розвіялися: листи посипалися як із рогу достатку. Від представників різного віку, різних соціальних груп. «Хоч завтра виїду... Повідомте адресу... Згоден на будь-яку роботу, але щоб повна самостійність...». А от замовники «мовчали», певно, зважували всі «за» і «проти».

Першим відгукнувся Володимир Прокопович Мироненко, голова правління колгоспу «Родина» Новомиргородського району. «Потрібні доярки, відгодівельники, механізатори», — повідомив він. Щоб переконатися у серйозності намірів керівника, зателефонував у Шпакове.

йомим людям? Відповідь: біда! І почалася вона 1976 року, коли наше господарство об'єднало з колгоспом імені Леніна. Опинившись в розряді «неперспективних» сіл, Шпакове за два роки залишило 35 молодих сімей. Хто у Каніж (центральну садибу тодішнього колгоспу) перебрався, хто подався до райцентру. Я мовчу вже про випускників школи — вони дома практично не залишалися. Негативно впливало на настрої людей і те, що кошти, виділені на соціальний розвиток, концентрувалися здебільшого на тодішній центральній садибі. Там кипіли новобудови, повним ходом йшло впорядкування території села. А нам діставалося те, що залишилося...

Так тривало недовго, але помилки тодішнього керівництва доводиться виправляти ще й нині. Повернувшись «на круги своя», «Родина» тільки на будівництво доріг витратила понад мільйон карбованців, ми звели 19 будинків, дитсадок, адмінприміщення, скоро здамо до ладу нову школу і котельню... Тільки торік державі було повернуто 800 тисяч карбованців боргу.

Але не слід думати, що ми використовуємо оренду як якісь надзвичайні, «пожежні» заходи для врятування підірваної економіки господарства. III Розвиток внутрішнього господарського

ривати окремі колективи. Будь ласка, пропоную на вибір: молодняк ВРХ на дорощуванні, вівцеферма, гусеферма, рільництво. Кожна з цих галузей має свої переваги. Скажимо, гуси найкраще взяти молодій сім'ї. Купимо будинок, ставок — поруч, необхідними кормами забезпечимо повністю. З вітцями цілком впоруються два-три чоловіки.

На дорощуванні молодняка теж гарантуємо повну самостійність. Виділимо окреме приміщення на 150—180 голів, пару коней.

Л. С. БОЙКО, головний економіст: Проте ідеальним варіантом була б повна оренда. Тобто, коли колектив бере під свою опіку і тварин, і землю, на якій вирощуватиме кормові культури.

В. П. МИРОНЕНКО: Ось деякі підрахунки. Молодняк (150—180 голів) найкраще брати 4—5 чоловікам. Але обов'язково два з них повинні мати фах механізатора. Колективу вистачить для забезпечення поголів'я необхідною кількістю фуражу 80—90 гектарів землі. Необхідною технікою забезпечить господарство. Таким чином, орендарі платитимуть нам лише

Три іждажайте в Шпакове!

— Приїжджайте, — коротко сказав Володимир Прокопович. — На місці все й обговоримо. Зустрів він привітно. Щоправда, не без лукавинки перепитав:

— Серйозно за діло беретеся чи так, чергова акція?

Показав голові листи, що надійшли до редакції. Щирі, зацікавлені.

— Вірю, — здався Мироненко. — Люди скучили за справжньою роботою. Зараз покличу секретаря парткому та головного економіста і приступимо до «переговорів». А для початку запишіть короткі дані про наше господарство. Так би мовити, паспорт спонсора.

«Родина» — колгосп зернобурячного напрямку з розвинутим молочним тваринництвом. Має 3100 гектарів орної землі. На території господарства знаходяться три населені пункти — Шпакове (центральна садиба), Бровкове та Пенькіне. Відстань від Шпакового до Новомиргорода — 30 кілометрів, до Кіровограда — 40. Дороги з твердим покриттям.

На центральній садибі та в бригадних селах мешкає 547 жителів, 182 з них — працездатні колгоспники. Є восьмирічна школа, дитсадок на 50 місць, три магазини, фельдшерсько-акушерський пункт, будинок культури і клуб, на молочнотоварній фермі функціонує профілакторій.

І ще одна важлива деталь: тут мальовнича природа — ліс, два ставки, поблизу села Бровкове бере початок Інгул...

МОЖЛИВІ ВАРІАНТИ...

Того дня ми залишилися без обіду. За розмовою непомітно промайнуло кілька годин. Коли ж нарешті секретар парткому Іван Олександрович Бойко визирнув у вікно, було вже пізно: обідня перерва давно закінчилася, на дверях колгоспної ідеальної красувалася чималий замок. Та, здається, ніхто не шкодував: справа просунулася, керівники «Родини» дали принципову згоду прийняти орендарів. Обговорили всі деталі майбутнього співробітництва, підтвердили їх необхідними підрахунками. Власне, рахували, мотивували ті чи інші пропозиції голова правління та головний економіст Людмила Степанівна Бойко. Я ж розпитував, уточнював, ясна річ, відстоював інтереси читачів «Молодого комунара», котрі дали згоду на оренду.

В. П. МИРОНЕНКО: Певно, у деякого виникло запитання: чи не біда змусила нас віддавати в оренду землю, інші засоби виробництва незна-

організації виробництва та їх вищої форми — оренди — ми розглядаємо, насамперед, як об'єктивний процес поглиблення соціалістичних відносин на селі. Адже, одержавши у свої руки необхідні засоби виробництва, орендар стає власником виробленої ним продукції. А це важливо тому, що найповніше працівника як господаря характеризує реальне право розпоряджатися результатами своєї праці.

КОР.: Володимире Прокоповичу, запрошення до оренди читачів «МК» — це тільки початок роботи чи колгосп вже має досвід подібного господарювання!

В. П. МИРОНЕНКО: Маємо досвід формування орендних колективів, вироблено й примірні договори для всіх галузей. А «первенцем» у нас став колектив механізаторів на чолі з А. М. Шкуратовим.

У пресі тривалий час точиться полеміка про роль і місце спеціаліста в оренді. Дехто навіть носить з гаслом: «Геть спеціалістів!». Звичайно, якщо стосується воно людей недостатньо підготовлених, інертних, то з подібною безкомпромісістю можна погодитися. Що ж стосується людей компетентних, творчих, то, гадаю, місце шукати їм не доведеться. Вони самі його знайдуть. Так, як це зробив Анатолій Миколайович Шкуратов. Колись він працював головним агрономом колгоспу, пізніше — бригадиром тракторної бригади. Сам запропонував створити на базі очолюваного колективу орендну бригаду. До неї увійшли лише добровольці — шість чоловік. Вони взяли половину землі, яку до цього обробляла тракторна бригада, — 706 гектарів. Для порівняння скажу:

решту площ доглядатиме 19 механізаторів. Не обов'язково бути економістом, аби судити про навантаження, яке припадає на механізаторів обох колективів. Та Анатолій Миколайович сповнений оптимізму, вірять у нову справу і його товариші. Зокрема, орендарями стали й молоді механізатори Олександр Орлов та Віктор Горобець.

Орендарям ми платитимемо не за оброблені гектари чи людино-дні, як раніше, а за конкретну продукцію, куплену в них за державними цінами. До 25 процентів зверхпланової продукції орендарі зможуть брати натурою.

Передаємо ми в оренду і колгоспну пасіку. Її береться доглядати Марія Реут разом з братом Миколою. Думаю, комсомольцям ця справа до снаги.

КОР.: А що ж ви пропонуєте нашим орендарям!

В. П. МИРОНЕНКО: Робота є. Але, наскільки пам'ятаю, «Молодий комунар» збирався ство-

за приміщення, сільгоспмашини та інвентар, електроенергію, медикаменти. Фураж матимуть свій, більше того, певну частину його зможуть продавати господарству. Ясна річ, що доросле поголів'я ми купуватимемо в них, враховуючи лише за живу вагу тварин, яка була до початку договору на оренду. Чи вигідно це нашим партнерам? Безперечно, адже за кожні 70 голів телиць, які побували у запуску, ми безкоштовно видаватимемо первістку. Врешті, це нюанси, усі вони обумовлені в договорі.

КОР.: Коли ж найкраще приступати до роботи!

В. П. МИРОНЕНКО: 20 березня відбудеться контрольне зважування тварин. До цього часу мають бути підписаними договори, бажано, звичайно, підготувати приміщення, відремонтувати техніку.

ІДЕАЛЬНА ОБЩИНА: УТОПІЯ ЧИ РЕАЛЬНІСТЬ!

Свого часу Італійський філософ-утопіст, автор роману «Місто сонця» Кампанелла мріяв про ідеальну общину. Та він був утопістом. Володимир Прокопович — реаліст у всьому. Однак, і він, як ізнався, виношує плани створення ідеальної общини. Втім, не однієї — кількох. Так, так, голова правління має на увазі орендні колективи.

— Тільки їм під силу вдихнути життя в аграрний сектор економіки, — чи то переконував він мене, чи себе заспокоював. — Адже розурилися ми працювати, перестали бути господарями...

Ми оглянули новий мікрорайон, який іще й назви немає. Відмінні котеджі з усіма господарськими прибудовами, тут вже завершується монтування водопроводу.

— Шість будинків із 19 чекають господарів, — повідомив В. П. Мироненко. — Приблизно орендарів відразу стануть новоселами.

Тоді й подумалося: пощастить тим, хто приїде до Шпакового. Не на рік, не на два — на все життя.

Микола ЧЕРНЕНКО, спецікор «Молодого комунара».

Новомиргородський район.
Р. С. Коли матеріал готувався до друку, з Олександрів зателефонував один з майбутніх орендарів Леонід Уфумов. Поділився з ним враженнями від побаченого й почутого в Шпаковому.

— Передайте Мироненку, — попросив мій співрозмовник. — Через кілька днів виїжджаю!

ТАЛОН ОРЕНДАРЯ

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Який вид оренди і в якій галузі хотіли б взяти, на який строк! _____

Вік _____

Склад сім'ї (з указанням віку та спеціальності дорослих її членів) _____

Ваша адреса, місце роботи _____

Ваша професія (якщо маєте їх кілька — перелічіть) _____

Цей талон виріжте і направте на адресу редакції.

МОЛОДІСТЬ У НАС ОДНА...

Чому я взявся за цю статтю? Напевне, мене як комуніста, як колишнього першого секретаря міського комсомолу, а нині — члена бюро Кіровоградського обкому ЛКСМ України не може не хвилювати той стан справ, який склався в нашій обласній комсомольській організації.

Згадуючи початок своєї комсомольської роботи, відзначу, що тоді відповіді на це питання було набагато простіше — це значило принаймні відійти від паперотворчості, відмовитися від валового прийому в комсомол, рапортманії, погоні за цифровими показниками, зменшити кількість засідань тощо. Все це повинно було вивести Спілку з критичного стану. Однак після XX з'їзду ВЛКСМ пройшло майже два роки, а помітного покращення роботи не видно. Навіть більше — в дечому ми втратили позиції. Я порівнював комсомольську організацію 4-го механоскладального цеху «Гідросила» 1984 і 1988 років. Тут безсумнівно одне: шалки терезів скляються в бік минулого. Як приклад — багато сьогоднішніх комсомольців не знають своїх групкомсоргів (не кажучи вже про секретарів райкому чи обкому). Лозунг «Дійти до кожного» так і залишився гаслом.

Молодь безапеляційно вважає комсомольських працівників бюрократами і кар'єристами. Дехто взагалі відкрито заявляє, що комсомол зник.

Це доводить, що причини наших невдач глибші, ніж ми передбачали. Я — атеїст, але вірю в гріх. Одним із найкрупніших гріхів є втрачені можливості, тому, що в минуле нам вже ніколи не повернутися. Тому міняти ставлення до молоді треба сьогодні, а не завтра.

Надто багато років молоді жили вірєю в світле майбутнє, а в той же час ми не мали достатньо правдивого теперішнього. Кожен часто міг переконатися, що в соціалістичному суспільстві, де всі рівні, можна жити краще і гірше. І що не завжди порядні і чесні люди живуть краще.

Особливо руйнує незміцнену душу «старше» лицемірство, коли з трибуни говорять одне і зразу ж роблять інше, пояснюючи це надто переконливо все це міркуваннями «вищого порядку». Але ж кожен розуміє, що життя в нього одне і утвердитися в ньому максимально — це той стимул, реалізація якого змогла б у корені змінити ситуацію.

Думаю, читач запитає: до чого тут комсомол? Як можуть вплинути на стан справ члени бюро обкому ЛКСМ України? Вважаю, комсомол не байдужий ні до чого і стати «молодою гвардією» перебудови нашого суспільства, — як сказав на XX з'їзді ВЛКСМ М. С. Горбачов, — головне завдання сьогоднішнього дня».

Що треба зробити, щоб перебудова в нашій країні стала безповоротною, — дала відповідь

XIX Всесоюзна партконференція. Але як у всій різноманітності майбутніх справ знайти гідне місце комсомолу? У мене є власні міркування, причому я не претендую на особливу оригінальність. Комсомольські організації мали б взяти на себе організацію економічного і політичного навчання молодих працівників. Наш завод працює більше року в умовах першої моделі гострозрахунку, але, що це таке і в чому принципова відмінність від роботи за старих часів? Серед молоді мало хто про це знає. Враховуючи, що перебудова економіки — це питання і політичне, тут комсомол зміг би на ділі виконувати свої основні функції. Крім того, вважаю, що комітети комсомолу повинні активізуватися в радах трудових колективів.

Говорячи про проблеми молодих керівників, зазначу, що члени бюро обкому комсомолу нині, чого не було видно п'ять років тому, цьому питанню приділяють неабияку увагу. До речі, дана проблема сприймалась тільки як висловлення недовіри, хоча в нас є чимало прикладів, коли старші люди, які знаходилися і знаходяться на керівній роботі, некомпетентні як керівники. Такий підхід вбиває у молоді всяку ініціативу. Адаже не секрет, що найменш оплачувану роботу поки що дають молодим. Часто, виконуючи одне і те ж, молодий спеціаліст у порівнянні зі старшою людиною отримує значно менший заробіток. Ці та ряд аналогічних проблем не лишилися поза увагою членів бюро обкому комсомолу. Я впевнений, що коли молоді не буде висловлювати з цього приводу своїх образ, то керівництво за планом не бачитиме людини, і що традиційне запитання начальника підлеглому буде не «що ти сьогодні зробив», а «як у тебе сімейні справи, що нового в житті». Це — слова не лише нашого бажання, це — наша мета.

Не менш важливе питання взаємин партійних і комсомольських організацій. Мене, напевне, підісне багато хто, якщо я стверджу те, що після прийняття Постанов ЦК КПРС «Про покращення партійного керівництва комсомолом і підвищення його ролі в комуністичному вихованні молоді» (1984 р.), «Про дальше покращення роботи з молоддю в світлі рішень XX з'їзду ВЛКСМ» (1987 р.) глибоких конкретних змін у стосунках партії і комсомолу не відбулося. Багато партійних комітетів обмежились обговоренням, розробкою заходів і... все. Я не пам'ятаю випадку, щоб кого-небудь з партійних, радянських, господарських керівників серйозно спитали за погану роботу з молоддю. Хоча таких керівників є ще багато.

Я якось підрахував, що комсомольський працівник 70—80 процентів свого робочого часу витрачає на спілкування зі своїми колегами, партійними чи господарськими працівниками і лише 20—30 процентів часу витрачає на безпо-

середню роботу з рядовими комсомольцями. І то, як правило, через стіл президії.

Як член бюро обкому комсомолу вважаю, що особисто повинен проводити лінію бюро перш за все у тому колективі, де працюю. Роз'яснювати, вчити молоді, у всіх своїх рішеннях і діях спиратися на думки рядових комсомольців. Ось, на мою думку, головне завдання членів виборних органів.

Глибоко переконався, що працювати в комсомолі непросто, робота ця нелегка і потребує серйозного осмислення і емоційної напруги. Думаю, не помилюся, коли скажу, що найважче працювати членам бюро обкому комсомолу: ми ще не скрізь встигаємо, не всі на наш «стукіт» у двері їх відчиняють. Однак, є ряд справ, якими наша область може, без перебільшення, гордитися. Це — ціла в'язка МЖК, МЖСК, молодіжні студії, кафе... На багатьох підприємствах, у колгоспах і радгоспах області створюються фонди молоді, гостинно запрошує в турпоїздки нашу молоді БММТ «Супутник». Все це і не перелічу. А все це — з неба не впало, все робилося з посиленою участю членів бюро Кіровоградського обкому ЛКСМ України.

Думаю, гостріше відчувають свої проблеми ті, кому 18—20, а не 35 років. Тому й пропоную, щоб були вікові обмеження комсомольських працівників. Молодіжню організацію (і райкомом, і обкомом комсомолу) повинні керувати молоді люди.

Не можу (і мої однодумці по бюро також) не порушити ще одне питання — питання міжнародних стосунків. На мою думку, люди, які рецептом від багатьох бід вважають вивчення і поширення на Україні української мови, занадто акцентують на цьому увагу. Знання мови навіряд чи може служити критерієм оцінки людської порядності. Я вважаю себе не меншим патріотом своєї республіки, хоча розмовляю російською. Напевно, національна культура починається з внутрішньої культури, а не з чистоти мови.

До чого я веду? Мабуть, до того, що слід вирішувати всі проблеми, в тому числі й мовну, а не виділяти її в окрему. Повірте, це питання хвилює багатьох членів бюро обкому комсомолу...

Я не знаю, який резонанс викличе моя публікація. Можливо — ніякого. Надто ще багато в нас пасивності. Як член бюро Кіровоградського обкому ЛКСМ України висловив свою думку з приводу роботи нашої обласної спільнотської організації. Хочеться почути пропозиції по перебудові обласної комсомольської організації й інших.

Микола ЦИГУЛЬСЬКИЙ,
начальник зміни 4-го механоскладального цеху Кіровоградського заводу «Гідросила», член бюро обкому ЛКСМУ.

НА ТРИБУНУ ПЛЕНУМУ ОБКОМУ КОМСОМОЛУ

Микола ЦИГУЛЬСЬКИЙ,
начальник зміни 4-го механоскладального цеху Кіровоградського заводу «Гідросила», член бюро Кіровоградського обкому ЛКСМ України.

РЯДКИ КОМСОМОЛЬСЬКОЇ

БІОГРАФІЯ:

1981—1982 рр. —

заступник секретаря

комсомольської

організації цеху;

1982—1983 —

секретар

комсомольської

організації цеху;

1984—пропагандист

у системі

комсомольської

політосвіти, член

комітету комсомолу

заводу;

1984—1986 —

секретар комітету

комсомолу заводу;

1986 (жовтень —

грудень) — другий

секретар

Кіровоградського

міського

комсомолу;

1986 (грудень) —

1988 (вересень) —

перший секретар

Кіровоградського

міського

комсомолу;

1989 (січень) —

начальник зміни

4-го цеху.

ПІДСУМКИ ПІДБИТО

УВАГА, КОНКУРС!

Конкурс на кращого розповсюджувача «МК», оголошений газетою торік 10 вересня, дещо не вдався. Не будемо вдаватися в подробиці, тим більше, що газета про це вже розповідала (див. «Молодий комуніст» від 14.01.89 р.). Надійшло усього дві виписки із засідань бюро — Кіровоградського РК ЛКСМУ м. Кіровограда та Світловодського МК ЛКСМУ. Враховуючи їхню, а також додаткову інформацію відділу пропаганди і культурно-масової роботи об-

кому комсомолу, журі конкурсу, встановивши дві других, три третіх і дві заохочувальні премії, вирішило преміювати:

1. Валерія ГОРДІЄНКА, секретаря комітету комсомолу Світловодського АТП-13562. Особисто організував передплату 76 примірників «МК» (на обліку — 55 членів ВЛКСМ). Премія — 40 карбованців.
2. Світлану ФЕДУН, другого секретаря Онуфріївського райкому комсомолу. Минулорічний тираж в районі перевершено на

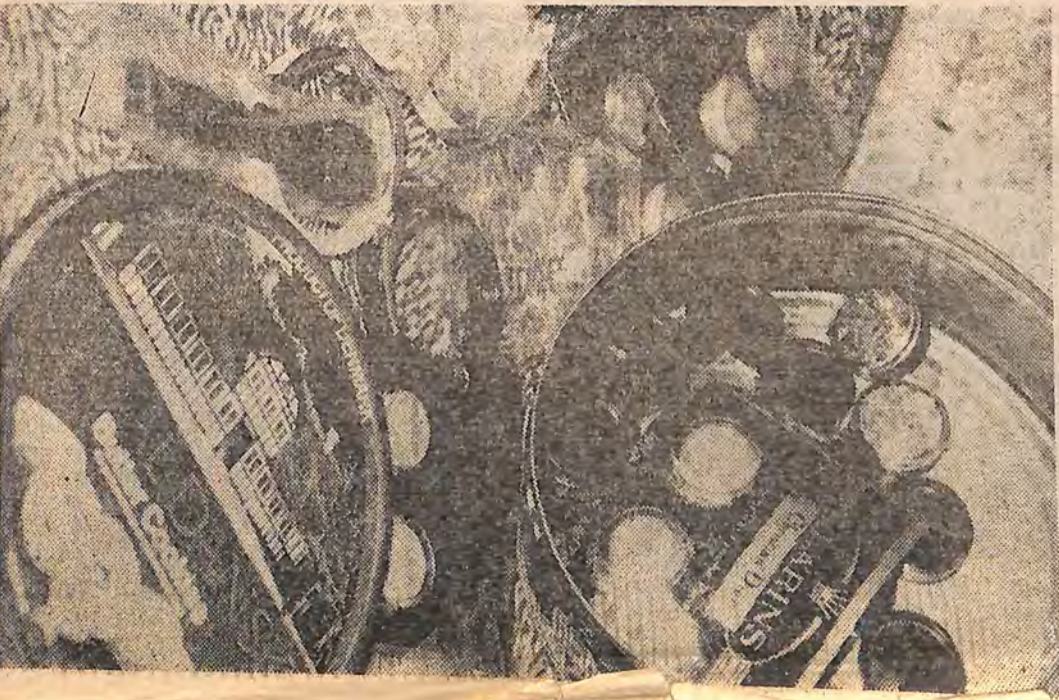
- 243 примірники газет. Премія — 40 карбованців.
3. Олександрову РЕВЧИКОВУ, колишнього секретаря комітету комсомолу Кіровоградської СШ № 18. З її безпосередньою участю організовано передплату 283 примірників (на обліку — 184 комсомольці). Премія — 30 карбованців.
4. Миколу ЖУЧЕНКА, другого секретаря Компанієвського райкому комсомолу. Минулорічний тираж в районі збільшився на 206 примірників. Пре-

- мія — 25 карбованців.
5. Ірину ТРОХАНОВСЬКУ, другого секретаря Новгородківського райкому комсомолу. Тираж в районі зріс на 163 примірники. Премія — 25 карбованців.
6. Сергія ЧЕКОЛЬСЬКИХ, другого секретаря Вільшанського райкому комсомолу. Тираж в районі зріс на 94 примірники. Премія — 20 карбованців.
7. Івана БАРАНИКА, секретаря комітету комсомолу обласної психіатричної лікарні. Забезпечив 100-процентну передплату (на

- обліку 70 членів ВЛКСМ). Премія — 20 карбованців.

Журі конкурсу може тільки здогадуватись про існування багатьох розповсюджувачів і комсомольських активістів області, показники яких не гірші наведених вище. З цього приводу у них можуть виникати питання. Відповіді на них радимо шукати у відповідних райкомах чи міських комсомолу.

ЖЮРИ КОНКУРСУ.

СПЕКУЛЯЦІЯ В ЗАКОНІ? Москва. Часто ейдівудачі військторгу можуть почути таке оголошення: «Шановні понупці, не купляйте речей у громадян, котрі торгують із рук, не підтримуйте спекуляції». Дійсно, і в магазині, і доволі нього можна спостерігати групу осіб, які займаються цим ремеслом. Торгівля дешевими закордонними електронними годинниками йде досить бійко, даючи за найскромнішими підрахунками прибуток на день, рівний середньомісячній зарплаті чесного інженера. «Куди дивиться міліція?»

Закон під спекуляцією розуміє купівлю і збут речей з метою наживи, а це, як правило, міліція довести не може. Треба прослідкувати весь ланцюжок правопорушення. І залишається для спекулянтів тільки штраф у 10 карбованців за торгівлю у невідведеному місці та адміністративне затримання строком до трьох годин, чого вони побоюються більше — ці три години приносять більше збитків, ніж втрачена десятка. Ось і виходить гра в «нішки-мишки». Спіймали спекулянта, оштрафували, потримали у відділенні і відпустили до наступного разу. Вилучати товар — предмет спекуляції — закон не дозволяє.

На знімку: підіблена косметина і дешеві годинники приносять невдачу.

Фото 1

ФОТОХРОНІКА ТАРС

5

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

1989 року

Живе у Гайвороні лікар

ВІТЧИЗНА

Для нього то було наче вчора. У формі німецького офіцера з документами на ім'я обер-лейтенанта Паула Мюллера Павло Мазурик очолив невеличкий загін, перевдягнений в обмундирування польової жандармерії, до якого ввійшли поляк Стасик і киянин Женя (справжнє ім'я одне одного розвідники із «Шквалу» не знали) та десяток чеських партизан.

Завдання — підірвати залізничний міст біля станції Ченкоп.

ПАМ'ЯТЬ

Там, де тихо і потаємно розмовляють чорноліські дуби, на самому узліссі — військове меморіальне кладовище. Вічним сном сплять тут понад 500 радянських воїнів, які в грудні 1943 полягли в боях за місто залізничників, або померли в знам'янських госпіталях. Могили, могили... Лежать тут десятки вісімнадцятирічних хлопців — лейтенанти, сержанти, рядові.

«Дуглас» трясло. Кидало. Вправо. Вліво. Літак так провалювався, то різко здіймався вгору: так льотчик вправно відводив повітряний корабель від смертельних трас ворожих зеніток. До салону заглянув штурман.

— Позаду лінія фронту. Підходимо до заданого району. Приготуйтеся до десантування! Календар відраховує останні дні березня 1945 року.

Колочий вітер несамовито обличчя. І за кілька секунд над головами десантників великими білими ромашками розкрилися куполи парашутів. Так почала виконувати відповідальне завдання радянського командування диверсійно-розвідувальна група «Шквал» під командуванням капітана Миколи Івановича Григор'єва-Гайдара. Місце дії — в районі Бреських лісів біля міста Добриж, за сорок кілометрів від Праги.

...Парашут Павла Мазурика залупався стропами за гідля величезної ялини. Прислухався до глибокої тиші, що панувала навколо. Анічирік. Інтуїтивно зрозумів — товаришів відчесно далеко. Викручуватися із скрутного становища доведеться самому. Полоснув фінкою по шовковому матеріалу й строчку полетів до землі. На цю частину, «приземлившись» вдало. Чиясь залишена в'язанка хмизу стала доречною. «Але як бути далі?»

Пому, заступникові командира групи, будь-що потрібно дійти до товаришів. Та й не повоюєши одинаком в незнайомій місцевості чужої країни. І Мазурик пішов навмання, ризикуючи натрапити на гітлерівців.

Пальки на шпестий день, згладжені, прикладаючи до спраглих уст танучий сніг, Павло вчував за спиною кроки. Рука інстинктивно ковзнула до кишені хутрової куртки. Пальці міцно стисли трофейного «вальтера». На галівину вийшли двоє. Високого зросту чоловік, одиначений в звичайну сільську свитину, тримав за руку хлопчину-підлітка. Плутаючи чеські слова з російськими, незнайомець пояснив, що знає про радянський десант, який висадився у лісі.

— Я лісник, — закінчив чех, — і проведу вас у безпечне місце. Там ваші друзі, росіяни.

Радість зустрічі була короткочасною. Треба було діяти. Швидкі збори і — слід розвідників розтанув в густому тумані...

— На рахунок спеціальної групи «Шквал», — розповідає колишній заступник командира Павло Григорович Мазурик, — 269 абитих і поранених солдатів, офіцерів вермахту. 208 взято в полон. Пущені під укіс ешелони. Вибух

моста на важливій магістралі Пльзень—Прага.

Для нього то було наче вчора. У формі німецького офіцера з документами на ім'я обер-лейтенанта Паула Мюллера Павло Мазурик очолив невеличкий загін, перевдягнений в обмундирування польової жандармерії, до якого ввійшли поляк Стасик і киянин Женя (справжнє ім'я одне одного розвідники із «Шквалу» не знали) та десяток чеських партизан. Завдання — підірвати залізничний міст біля станції Ченкоп. Заклали під мостом опори тол і міни. Нічний спокій розірвав вибух. Міст, злетівши в повітря, цез у хвилях бурхливої ріки. Рух фашистських поїздів було паралізовано. Гітлерівцям так і не вдалося до кінця війни відбудувати сталеву конструкцію моста.

Цього разу зникнути непомітно радянським та чеським партиотам не вдалося. Есесівці, швидко розсипавшись на кілька груп, кинулись наважати. Загрозився бій. Куди британцю стинали гілля, випадали в стовбури дерев. Кільце оточення звужувалося.

— Підмо на прорив, — командував Павло Мазурик і послав довгу автоматну чергу поміж двох розлогих дубів, звідки були три ворожих «шмайсері». Вогонь ніців тут захлинувся. Прикриваючи відступ друзів, чекіст віч на віч зіткнувся з есесівським офіцером. Не встиг той отримитися, як Павло рвучко вибив з його рук зброю, рвонув польову сумку. Гауптман викопив фінку. Це був останній його рух. Сухо тріснули постріли. Фашист замертво звалився в придорожню канаву. Захопивши документи вбитого, Мазурик злився з нічною темрявою.

11 травня 1945 року спеціальна група «Шквал» з'єдналася з наступаючими частинами Радянської Армії й закінчила свою бойову діяльність в тилу німецько-фашистських військ, виконавши поставлені перед нею завдання.

Довгий час діяльність розвідувально-диверсійних груп, що діяли в глибокому тилу ворога, залишалася невідомою. І тільки через двадцять літ, в травні 1965 року, в республіканській та центральній пресі з'явилися публікації, присвячені героїчним подвигам радянських розвідників. Повідомлялося про бойові операції чекістів, які за допомогою чеських, польських, угорських і німецьких антифашистів у Празі, Кракові, Братиславі, Банській-Бистриці та в інших містах вели розвідувальну роботу, поставляючи органам безпеки цінну інформацію майже про кожен крок командування гітлерів-

ської армії, розвідувальних і контррозвідувальних відділів збору, СД і гестапо.

Водночас, збираючи потрібні дані та проводячи бойові операції, ці спеціальні групи надавали лагоджували зв'язки із загонами народних месників. Лише в районі чехословацької столиці до моменту пражського повстання (5 травня 1945 року) діяло сім наших розвідувально-диверсійних груп: «Факел», «Прибій», «Шквал», «Грім», «Прага», «Ураган» і «Північ».

Сидюку в скромній квартирі кадрового військового фронтовика-інтернаціоналіста, Чехословацького фронтовика-героя Людвіка Свободи з дарчим нагородження йому національним комітетом м. Добриж чеського громадянства чехословацької радянської дружби Павло Григорович кілька разів їздив до Чехословаччини.

Тримаю в руках пам'ятні вимпели, фотопортрет колишнього Президента Чехословаччини, генерала армії Людвіка Свободи з дарчим нагородження йому національним комітетом м. Добриж чеського громадянства чехословацької радянської дружби Павло Григорович кілька разів їздив до Чехословаччини.

По айні П. Г. Мазурик навчався у Вінницькому медичному інституті, який закінчив з відзнакою. Вже дипломованим лікарем підвищував кваліфікацію в аспірантурі в Києві.

З 1955 року беззмінно працює ветеран війни і праці лікарем-отоларингологом вузлових лікарні станції та міста Гайворона. Оберегає здоров'я залізничників. На прийом до нього бажають потрапити жителі й інших районів області.

І хоча промайнули літа, наче журавлиний ключ в піднебессі, в поставі цієї стрункої людини легко пізнати колишнього військовослужбовця. Сьогодні, як і в дні Великої Вітчизняної, він стоїть на варті. На варті охорони здоров'я людського.

Ігор ЯВОРСЬКИЙ,
курсант факультету журналістики Львівського вищого військово-політичного училища.
м. Гайворон.

ДОРОГІ НАМ ІМЕНА

Якимсь солодким і до болю знайомим подихом повіє, коли ступаєш на поріг батьківської хати. І не спиється і так хочеться знову, як і в дитинстві, лічити, лічити зорі на небі, вслухатися, як тихо-тихо стукіє в шибку бузкова гілка... Дитинство! І розумію Володимира Пилиповича Прохорова, мого доброго знайомого з Москви, чому в нього стають вологими очі, коли приходять на це місце — вулиця імені 30-річчя ВЛКСМ в Знам'янці. Ось тут, де зараз височить наш дев'ятиповерховий будинок, стояла оселя Прохорових. Стояла...

Так, в цьому будинку народилася і сестра його — Женя. Женя, Женька — відчайдушна відірвіглова, котра не боялася ні грому, ні блискавки. В Знам'янці школу закінчила, ремісниче училище. А потім — Москва, де й здійснилася її мрія — стала літати. В 41-му, коли грянула війна, Євгенія Пилипівна Прохорова командує 2-ю ескадриєю 586-го жіночого винищувального авіаполку. Старший лейтенант Прохорова не повернулася на аеродром наприкінці 1942 року.

Минув час, зруйнували стару хату Прохорових, зрівняли площу — вирости поверхи. Хто в Знам'янці знає, пам'ятає, де стояв той будинок, звідки випурхнула в небо смілива дівчина Женя? Пам'ятають одиниці. Чом би на стіні багатопверхового будинку та не встановити пам'ятну дошку — хай всі знають, де народилася і жила відважна льотчиця? Не спромоглися. Хоч і носить тепер та вулиця назву 30-річчя ВЛКСМ, міськомком

сомоду нічого не зробив для увічнення пам'яті Жені Прохорової, котрій пішійшого року виповнилося б 75. Є матеріали про Є. П. Прохорову в міській середній школі № 3, але цього замало. А запитаєте у працівників міськомкому комсомоду, де похована льотчиця — ніхто не знає.

Ще в 1930 році в апараті тодішнього Знам'янського райкому комсомоду працював Трохим Панасович Литвиненко, котрий у ленінградському небі став Героєм Радянського Союзу. Розповідав про це комсомольським працівникам — вперше чуєш. Нічого дивного, люди вони молоді, багато серед них приїжджиків. То коли дізналися, почувши про Литвиненка — зацікавилися? Реакції ніякої.

Олександр Матросов. Він, як і Корчагін, як і Зоя Космодем'янська, як і Владислав Титов — знами. На одному з будинків по вулиці Жовтневій, де вона якраз перетинається з іншою — пам'ятна дошка із зображенням портрета О. Матросова. І вулиця ця — його імені. А той же будинок, де пам'ятна дошка, давно просить на ремонт: обвалений, потрісканий фундамент, а над ним — О. Матросов суворо дивиться на вибоїни і неприбрану навколишню територію. Ні разу не бачив, аби біля пам'ятної дошки стояли чи лежали квіти — 23 лютого, в день Радянської Армії, день, котрий одночасно став і вершиною його безсмертного подвигу.

Та, де тихо і потаємно розмовляють чорноліські дуби, на самому узліссі — військове меморіальне кладовище. Вічним сном сплять тут понад 500 радянських воїнів, які в грудні 1943 полягли в боях

за місто залізничників, або померли в знам'янських госпіталях. Могили, могили... Лежать тут десятки вісімнадцятирічних хлопців — лейтенанти, сержанти, рядові. Панзенець Петро Малуєв був сержантом, командиром башні танкового екіпажу. Ніхто не винен, винна у всьому війна, що батьки Малуєва померли, так і не дізнавшись, де саме померли. На мою пошукову публікацію в пензенській обласній газеті відгукнулися сестри Петра Дмитровича Малуєва. Одна з них приїздила в Знам'янку. Ходила на кладовище, а там замість прізвища Малуєв значиться — Манцев. Чиясь не уважність, а може і не увага до пам'яті загиблих стала причиною того, що сержант Петро Малуєв більше півтора десятка років лежить під чужим прізвищем.

Серед 500 похованих — Герой Радянського Союзу В. І. Галочкін, вісімнадцятилітній хлопець з підмосковного Орехово-Зуєво. У грудні 1943 року десь в районі Івангорода Олександрійського району сержант 285-го мінометного полку 5-го мехкорпусу Віктор Галочкін здійснив свій подвиг — заривши собою командира. Звання Героя Віктору Галочкіну присвоєно посмертно. Ось його могила, на плиті напис: старшина Галочкін... А він же сержант! Що це — поспіх чи бажання виконати захід для заїту?

А скільки ще невідомих солдатських могил! Скільки невідомих героїв! Якось отримав листа із се-

ла Огнів-Майдан Воронинського району Горьківської області. Написала З. А. Зотова. Це було після моєї публікації в «Горьковской правде».

— У вашій статті зустріла до болю знайоме прізвище — Петрухін. Анатолій Іванович, 25 серпня 1942 року його призвали в армію — пішов у вир війни. Йому і мені було по 18. Ми там і не встигли одужитися. Наприкінці 1943 року батьки Анатолія отримали повідомлення, що їх син пропав безвісти...

Не пропав безвісти старший сержант Анатолій Петрухін, а загинув на підступах до Знам'янки, 9 грудня 1943 року. Похований у братській могилі, що на території знам'янського колгоспу «Путь Ильича».

Букавально днями вдалося розшукати рідних сержанта Михайла Судакова, котрий загинув героїською смертю і похований у селі Богданівці Знам'янського району. В документах міськвійськомату значиться похованим в братській могилі с. Диківки Знам'янського району лейтенант Іван Сидоренко і молодший лейтенант Валерій Суканов. Танкісти-комсомольці. Шукаю їхні прізвища на братській могилі села. Немає! Забули? Пропустили? І ніби ніхто не винен, немає з кого спитати. Винні ми всі, що інколи боїмося брати на себе відповідальність. Вони, вісімнадцятирічні, не боялися...

О. РЯБОШАПКА,
краєзнавець, член Спілки журналістів СРСР.
м. Знам'янка.

Вони зустрілися через 45 років у Кіровограді. Ветерани 409-ї Кіровоградської, Братиславської, ордена Богдана Хмельницького артилерійської дивізії, яка формувався у Степанавані і з боями пройшла всю Україну.

На знімку: фронтові подруги, лейтенанти медичної служби К. Н. БАВЕНКО із Черкас, киянки Н. П. БОБКОВСЬКА й З. Г. АНАНЬЄВА з дивізійними розвідниками, ереванцями Ш. М. КАЛАШАЯНОМ, М. М. ГЕВОРКЯНОМ і М. Х. СЕРОВАННОМ.

Фото Г. КОШКА.

6

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

ЗАПИШЕМО ІСТОРІЮ СВОЮ?

У СТВОРЕННІ ЛІТЕРАТУРНОГО МУЗЕЮ МОЖЕ ДОПОМОГТИ КОЖЕН

Незважаючи на те, що цього разу оголошення про чергове зібрання клубу творчої інтелігенції «Перевесло» з різних причин не з'явилося в обласних газетах, у залі мистецтв обласної наукової бібліотеки імені Крупської, де воно проходило, вільних місць не було. Певно, це можна пояснити найперше великим інтересом «перевеслян» до теми, яка обговорювалася: «Яким бути літературному музеєві Кіровоградщини!».

Отже, що маємо у цій справі нині? Як про це вже писалося в «Молодому комунарі», у Кіровограді зберігся будинок, в якому жила сім'я Тобілевичів. Свого часу, як свідчать архівні документи, Карпо Адамович Тобілевич купив його «за тисячу карбованців». З цим будинком пов'язано дуже багато з того, що складає інтерес до любителів історії літератури й театру. Отже, зберегти будинок — це значить зберегти свідка цієї історії.

На зібранні прозвучало чимало пропозицій щодо майбутнього історичного будиночка і музейної справи в місті взагалі; торкнулися присутні й питання про проект відновлення садиби. Тут виявилася й деяка неузгодженість. Представник обласного відділу інституту «Укржитпромпроект» говорив, що скласти проект

не складе великих труднощів. Але потрібна архітектурно-планова завдання від відділу архітектури, підставою для якого має бути заява замовника. Замовником виступає обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Є й рішення міськвиконкому про створення міського літературного музею, яке датується 7 грудня 1987 року. Та з якихось причин відділ архітектури й досі не підготував для проєктного інституту отого архітектурно-планового завдання, в усякому разі, воно й досі не надійшло за призначенням....

Втім, розмова не вичерпалася цим. Після обміну думками присутні дійшли висновку, що найдоцільніше було б створити на згаданій садибі меморіальний музей сім'ї Тобілевичів. А під літературний музей (ця ідея належить заступникові редактора «Кіровоградської правди» В. О. Погрібному) найкраще було б уже нині зарезервувати значно просторіше приміщення — те, у якому нині знаходяться редакції обласних газет. За два—три роки вони переберуться до Будинку преси, який будується, і тоді в старовинному будинку після ремонту можна буде започаткувати експозицію. А матеріали для неї слід збирати вже нині.

У зв'язку зі сказаним вище учасники зібрання звернулися до кіровоградців зі зверненням, в якому йдеться про те, що назріла потреба створити, за прикладом інших, власний обласний літературний музей. Через кілька років редакції газет «Кіровоградська правда» та «Молодий комунар» переберуться у новий Будинок преси. Група творчої інтелігенції, об'єднана в клубі «Перевесло», створила ініціативну групу по підготовці експозиції майбутнього музею і просить міськвиконком передати старовинний особняк по вулиці Луначарського, 36-38 під літературний музей та інші творчі організації (Спілка письменників, Спілка журналістів, Товариство книголюбів, обласне літоб'єднання, обласне відділення Фонду культури).

Сподіваємося, що читачі «Молодого комунар» підтримають нас листовно, а також поділяться своїми міркуваннями й пропозиціями щодо створення літературного музею Кіровоградщини.

Наш кор.

ВІД РЕДАКЦІЇ. «Молодий комунар» просить надіслати свої пропозиції на адресу редакції. Вони будуть передані ініціативній групі, найцікавіші — надруковані.

Із записника пам'яті

* * *

Літак ворожий поміж хмар сріблястик
Ніс чорну смерть на нашу переправу.
Не зупинить — то сотні мусять пасти
На землю рідну, змучену й кризаву.
І льотчик юний, що вертався з бою,
Як сокіл, кинувся настріч фашисту.
Спинити! Спинити!

Але нема набоїв,
І от — свою машину променисту
Повів він на таран. Вогнений спалах.
І закружляв у небі дим клубками,
Єдина мить, і вже обидва впали
Безкрилі і важкі, мов камінь.
Згорів пілот, юнак високочоллий
Та Батьківщину подвигом прославив.
Хоробове серце не згоря ніколи —
Палаючи, як сонце золотаве.

НАЙЩИРІШІ ДРУЗИ

Веселі піонери з дитбудинку,
Весь день збирали яблука в саду ми.
І сміх, і пісню розливали дзвінко.
І день на нас дивився у задумі.
Не шкодували ми в змаганні сили,
Бо ж до смаку і пепінки, і праця.

Давній автор нашої газети, місцевий журналіст Наум ДОБРИН запропонував редакції свої поезії. Гонорар за них автор просить перерахувати у фонд допомоги Вірменії.

А потім — радість! — Нам ще заплатили
Копійок там по десять чи й по двадцять.
О давня перша у житті зарплата!
Пішли у вихідний ми до крамниці,
Було там різних ласощів багато,
Та я не розминявся на дрібниці.
Купив хлібець і піонерську книжку
Та й повернувся у гуртожиток скоріше,
О як запахло в мене коло ліжка
Від хліба — сонцем, а від книжки —
віршем!

ОБЕЛІСКИ

Іду дорогою тією,
Де юним-юно я ходив,
І мелодію знов душено.
І в серці спогади — як спів.
Ті самі й нині осокори,

Лиш дужче вітами сплелись.
Гайок сосновий жоакокорий
Піднявся могутньо в синю вись.
І збереглася та криниця,
Де я, бувало, воду пив.
Як і тоді, біжить пшениця
До шляху із широких нив.
Ось тут ми, комсомольці юні,
Зазяті шефи заводські,
У молодій тоді комуні
Пололи дружньо буряки.
І синь така ж трамтить над степом,
Хмарки ж такі у вишині,
Все пізнаю і тепло-тепло
Стає від спогадів мені.
Та раптом я, мов у знемозі,
Спинився: де стежка у селі
Курган високий при дорозі,
Його ж раніше не було!
О світе мій, та це ж могила,
Могила братська... Обеліск...
Яскрава днина потемніла,
І вже не той у сонця блиск.
Схилив голову я низько.
Вже гнів і біль в душі моїй.
О краю рідний, дорогий,
Ти весь, увесь у обелісках.

У РИТМІ... КАЗКИ

Можливо, цю розповідь слід би назвати ось так: «Мовою танцю». Бо саме таким чином висловлюють і передають почуття й перипетії життя своїх казкових героїв учасники зразкового дитячого хореографічного ансамблю «В гостях у казки», який діє на селищі Новому (керівники — Ірина та Микола Русули). Рік, який щойно закінчився, був для цього колективу особливо плідним: навесні їм вручено Диплом «Пионерской правды», а восени — присуджено обласну комсомольську премію імені Ю. Яновського.

А починалося все в березні 1984 року, коли першокласники середньої школи №10 вперше зібралися

на свій хореографічний гурток. Щоб зрозуміти, який шлях пройдено, досить глянути на недавно збудований на кошти ливарного заводу двоповерховий хореографічний комплекс. Нині першу чергу комплексу вже введено в дію — тут господарює дітвора.

Героями дитячих танців, поставлених під керівництвом молодих педагогів, стали казкові персонажі, які у всіх на слуху й на виду — герої популярних мультфільмів — таких, як «Бременські музиканти» (міні-спектакль на 20 хвилин). Втім, вирізняється постановки колективу не тільки виражальними засобами, а й нерідко сюжетом. Нині колектив завершує свою

роботу над принципово новою постановкою під назвою «Лісова казка», поставленою за мотивами «Лісової пісні» Лесі Українки та на основі українського фольклору.

Нині в ансамблі 120 дітей, які складають чотири групи. Залишається секретом, як двоє керівників управляються з ними, але всі члени ансамблю не тільки гарно танцюють, але й дисципліновані в школі, добре вчаться. Можливо, це завдяки тому, що у концертні поїздки (у Грузію, Білорусію, на Закарпаття) беруть лише тих, хто встигає в назначенні. Керівники колективу «В гостях

у казки», Ірина та Микола Русули — ще зовсім молоді люди, вважають, що це чи не єдиний шлях до справжнього професіоналізму. Вони до серпня минулого року ще танцювали у складі «Ятрані», а до цього Ірина, приміром, танцювала в «Ятранчику» до 8-го класу, у 1978 році стала солісткою. Микола віддав виступам на сцені 17 років. І ось для них обох настає час передати своє вміння й хист іншим. Поки що це виходить у обох, як бачимо, непогано...

С. ПЕТРЕНКО.

На знімаках: на концертах зразкового дитячого хореографічного ансамблю «В гостях у казки». Фото М. ХОРЕНЖЕНКА.

ЗАПРОШУЄМО
ДО РОЗМОВИ

ФЕСТИВАЛЬ АМАТОРСЬКОГО ФІЛЬМУ

Чотири дні тривав у Кіровограді обласний фестиваль аматорських фільмів, присвячений 50-річчю утворення Кіровоградської області.

Учасникам фестивалю свою нову роботу представив режисер кіностудії імені О. П. Довженка А. Ц. Вишневецький «Автопортрет невідомого».

У програмі конкурсного перегляду — понад три десятки стрічок аматорських студій колгоспів, заводів, навчальних закладів. Різноманітною була тематична палітра кіноконкурсу.

Дипломами фестивалю нагороджені фільми «Казка-байка...» народної кіностудії «Ритм» Олександрійської станції юних техніків (керівник Н. М. Брагінська), «Марш миру» народної самодіяльної студії «Символ» Ульяновського цукрового комбінату (режисер В. Ф. Кизи-ма), «Рутин» народної кіностудії «Данко» заводу «Гідросила» (керівник В. А. Якутов).

Наш кор.

ЛАУРЕАТИ
ОБЛАСНОЇ
КОМСО-
МОЛЬСЬКОЇ
ПРЕМІЇ ІМЕНІ
ЮРІЯ
ЯНОВСЬКОГО

7

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

21 січня 1989 року

ДО 17
І СТАРШІ

— Хай тільки побачу кого, щоб колядував чи щедрував! У вас що — цукерок чи коржиків вдома нема, щоб побиратись попід чужими хатами? Багато хто з хлопців не зважав на вчительчині слова, та й жила вчителька в центрі села, далеко од нашого кутка але на мене ті слова подіяли. І в своєму рідному селі я ніколи не щедрував і не колядував. А—в сусідньому. Де жила татова рідня і куди ніколи не навідувалась наша вчителька. Та й як же там щедрували! Із зіркою, із дзвіночком!..

* * *

Минає січень — місяць зимового фольклору. Молодіжні колективи, студенти, школяри по всій Україні організовували вертепи, групи щедрівників і колядників. Зібрані в ці святкові дні (на щедру та коляду) кошти, перераховувались на госпрозрахунковий рахунок Українського фонду культури № 000702603 в ОПЕРУ (Операційному управлінні) Міськуправління Житлосоцбанку м. Києва МФО 322012 з цільовим призначенням на підтримку програми «Народна пісня, народна творчість».

8

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

24 січня 1989 року

З ГЛИБОКОГО дитинства пам'ятаю ті дивовижні січневі вечори й досвіти. Як боявся проспати й наказував благально мамі, аби ж розбудили вчасно. І то вже тільки торкнеться рука неньчина твого чола, як схоплюєшся, мов вітер, продираєш очі, взуваєш валяночки, на ходу — шапку й пальтечко, в глибокій кишені якого шелестить-пересипається наготовлена звечора пашня. Посівати! На щастя, на здоров'я, на Новий рік!..

Захлинись, хуртовино, розступись, ноце! Ні, висвистують вітрогони в три пальці, темінь стоїть довкруг, як вийти із освітленої хати надвір. Але дорога до Снопа недалеко — і навломачки втрапив би. Рушаю. Аби не другим, аби першим. Бо ж просили хрещені мама. Он у них уже й світиться в хаті, відблиски по стінах — в печі, видно, топлять. «Дозвольте посівати!». Шориг засув на сіяшніх дверях: «Заходь, сину, заходь. Так раненько встав...». Вони ще зачиняють двері за мною, а я вже дістаю з глибокої кишені пашню й, переступивши поріг, обсіваю нею хату — до мисника, до печі, до столу.

На щастя, на здоров'я, на Новий рік!
Щоб родило краще, як торік!
Конопельки — аж до стельки,
Льон — по коліна!
Щоб у вас, мамо хрещена,
І вас, дячку Митро,
І вас, бабо Гапка,

«Щоб родило краще,
Як торік»

і хлопців та дівчат ваших — голівка не боїла...

— Ганю, — питають з печі баба Гапка. — Це Яринчин?

— А то ж чий. Хіба не впізнали?

— Ой, дочко, колись згадаєш мене... А співає славно... Йди-но, синок, баба тобі горішків у кишеню всипле...

— Зачекайте, мамо, з горіхами, йому ще Снопа треба обмолотити.

На долівку стелється біла домоткана рядюжечка, мати дістають Снопа, що простояв на покутті від самих жнив, подають копистку і — працюй, молотнику!

Т О ЩЕ коли в школу не ходив.

А як пішов, то почув од учительки:

— Хай тільки побачу кого, щоб колядував чи щедрував! У вас що — цукерок чи коржиків вдома нема, щоб побиратись попід чужими хатами?

Багато хто з хлопців не зважав на вчительчині слова, та й жила вчителька в центрі села, далеко од нашого кутка, але на мене ті слова подіяли. І в своєму рідному селі я ніколи не щедрував і не колядував. А — в сусідньому. Де жила татова рідня і куди ніколи не навідувалась наша вчителька. Та й як же там щедрували! Із зіркою, із дзвіночком!.. На кожному кутку своя щедрівка, й не одна.

Ті вечори, дивовижні дійства народні світяться мені ясними споминами з глибокого дитинства, з юності шемками видивами. Бачу, як у білому присмерку сіється сніжок, як пливе у тій сніговій млі зірка із миготливою свічкою всередині — обережно несуть старші парубки, щоб не загасити. А кругом тієї зірки — ватага хлоп'яч: з вивернутими шубками, пальтечками, шапками — бісяться, казяться, стрибають... Театр та й годі.

Ніхто не заціпав хвіртки — щедрівники ж прийдуть. І вже обступили причільне вікно, постукали легко в шибку й хором урізною: «Дозвольте щедрувати!». Усмінене дядькове чи тітчине лице — то згода. Палає-мерехтить свічечка, срібно дзвонить дзвінок у руках найменшого щедрувальника і щедрується щедрівка. Ось ця, наприклад:

Ой сиділи кравці
На золотій лавці.
Щедрий вечір!
Добрий вечір!
На золотій лавці...

Чи ця, багатоголоса, протяжна:
Гі, я-гілья, на Василя

Там Пречиста мала сина.
На престолі сповивала,
На каліні колесала...

Багато їх знали щедрівники, одну на одну не схожу. Були серед них і такі, зміст яких ніхто не розумів (слова якісь давні, смішні навіть), але полонила музика їхня, мелодика.

Щедрівкою дійство не закінчувалось. Сміхи, жарти («Виносьте книш, бо пушу в хату миш!»), побажання добра, здоров'я усій родині, якій щедрується чи колядується...

...Ще недавно думалось, що оте все піде прахом, залишиться хіба що в давно неперевідених збірниках і пісенниках. «Але чому?» — мабуть, не один я запитував себе про це. Забуваються давні, прекрасні традиції нашого народу, бідніємо ми духовно, обриваємо найтонші ниточки, які єднають з культурою наших предків, із дохристиянською культурою — через оці, як не дивно, не відторгнені християнською релігією звичаї, а, навпаки, поставлені собі на службу, на користь. Чому?

В кого було питати? Та й чи варто, бо ж відповідь слід було чекати не набагато глибше, ніж напутні слова згадуваної вчительки.

А ПЕРЕД самим новорічним святом до редакції зателефонували:

— Ми — студенти. Хочемо прийти до вас пощедрувати.

В нас, у Кіровограді!
Таки долетів голос із Києва, зі сцени столич-

оригінальними, треба шукати свій репертуар. Тоді й навідалась до Кіровограда випускниця Київської консерваторії Н. Керімова.

— Я вже мала невеликий досвід — в нас був фольклорний ансамбль, — розповідає Ніна. — Тут же треба було все спочатку починати. Народна постановка голосу — є такий термін. Нас і досі лають, що ми не так співаємо. Але народний спів, автентичний (так ще називають його) — це не той звичний для нас зі сцени: причесаний, прилизаний... Він кардинально відрізняється від академічного. Прого не всі це розуміють. Невимушене дихання, розкутість, заспіви й приспіви різні... Ви ж чули, як в народі співають? Ми спочатку вчилися кричати... Перший раз перед своїми ровесниками виступили в грудні 1987 року.

— В ансамблі тільки Юлія Перчун могла з дитинства чути справжній народний спів. Інші дівчата народились у містах. Звідки у них ця любов до народного співу?

— Хай дівчата самі скажуть.

Еліна Бистрицька:

— Я в Кіровограді народилась і живу. Звідки любов до народного співу? Це важко пояснити. Душею, мабуть, відчуті треба. Я скажу, що й молодь почала вже втомлюватись од ритмів, навіженої цієї какофонії. В народних піснях — гармонія, душа, теплота.

Слід сказати, що й керівник ансамблю Ніна Керімова непросто йшла до автентичного спі-

ного Палацу культури «Україна», де наприкінці осені відбувався добродійний вечір «Роде наш красний...» і на якому львівський поет Ростислав Братунь від імені Львівського відділення Українського фонду культури та Товариства Лева висловив побажання, щоб січень став для всієї України місцем відродження зимового фольклору. Почули той голос і в нас. Певен, що по селах і містах цього року, як ніколи, лунали щедрівки й колядки.

(Хоча, коли я розповів це студентам — вони лиш переглянулись. Відродити зимовий фольклор — то їхнє власне бажання вже не одного року).

Од їхніх голосів у наших кабінетах засвітилися сонця краси й невмирущості народної творчості, засвітилися й ми самі, кожен з нас, бо хіба можна бути байдужим до такого.

Ой учора ізвечора

Пасла Меланка два начури.

Вона пасла, загубила,

Пішла шукати — заблудила.

Та прибудила в чисте поле,

Там, де Василько плужком оре.

Ой він оре, вкидає,

На Меланочку поглядає...

Так рівно, так тепло лягав голос до голоса, що несла було стриматись, просилась щедрівка й тобі з душі, та слів бракло... Бо ж нас цьому не ечили.

А чи вдома-вдома

Та бідная вдова!

Щедрий вечір, добрий вечір.

Добрим людям на весь вечір!..

Давно-давно так близько, на відстані протягнутої руки, не чули ми такого доладного суголосся. А вони співали щедрівку за щедрівкою, деяких ми ніколи й не чули.

— А всі ж вони записані на Кіровоградщині! — в один голос здивувались дівчата на наше запитання.

Іх у фольклорному ансамблі шестеро: третьокурсниця музично-педагогічного факультету Світлана Болубаш, Юлія Перчун, Еліна Бистрицька, першокурсниця Оксана Баленко, Ольга Павловська і керівник, викладач Ніна Керімова.

Як виник ансамбль? Трохи більше двох років тому керівник курсового хору К. П. Дьомін подав ідею створити дві групи: інструментальну й народну. Більшість записалися в інструментальну. До народної прийшло лише троє. Розучували пісні з репертуарів відомих хорів ансамблів. Лише згодом зрозуміли: вби стати

ву. До тринадцяти літ вона з сім'єю жила в Красноярську, відвідувала російську школу.

— Українську мову я вивчала через пісні. Це правда.

Щороку роз'їжджаються дівчата по селах Кіровоградщини. Записують на магнітофонні стрічки пісні, звичаї, обряди.

— Люди, — говорить Н. Керімова, — завжди охоче віддають ті духовні багатства, надбані не одним поколінням. Усі щедрівки й колядки записані не так давно. «Меланку» в Устинієці від Г. М. Семенюк і Я. М. Будяк; «А чи вдома-вдома» — від Н. Ю. Прудченко, М. Ю. Ворони, О. Г. Муляки, Н. Ю. Шумило з села Оситняжки Новомиргородського району, а ще в Старій Осоті Олександрівського району, в селі Садки Устинівського району взяли до свого репертуару зимового фольклору. Записують, до речі, не тільки його.

— Найкраще в наших степах зберігся весільний фольклор, — говорить Н. Керімова. — Наша мрія відтворити весілля від початку до кінця — який це багатющий матеріал, яке це неповторне видовище!

Немає ще достатньо збірок пісенного фольклору, неохоче береться й художня самодіяльність пропагувати місцевий фольклор — легше ж вивчити пісню з репертуарного збірника. Хотілось би, аби молодь наворачталась до забутих, замулених джерел народної творчості.

Такі думки в дівчат. До речі, чому лише в дівчат? На жаль, хлопці-парубки до ансамблю ще лиш придивляються. А може вже й прислухаються, бо цього навчального року, розповідає керівник, кілька підходили, цікавились...

Ой чи є чи нема

Пан господар вдома!

Щедрий вечір...

запитували дівчата, але вже не молодокорупціві, а — господарів із сусіднього помешкання. Пішли щедрівки й колядки містом!

С ІЙСЯ-РОДИСЯ!». Хай відроджується давне святе ставлення до землі, до хліборобської праці. До людей, які зберегли, попри все, прекрасні традиції.

Хай народжуються все нові й нові фольклорні ансамблі, збираються вертепи, аби хорowo звучали призабуті віршунвання на честь хліба, землі, Господаря!

Закінчується січень. Міняють зимові традиційні свята. Але хай щедрівки й колядки залишаються з нами. До наступної зими. «Щоб родило краще, як торік!».

Василь БОНДАР.

Де дитина на квартирі?

Прочитала у вашій газеті статтю «Олег на ім'я Ларса», «Час бити в дзвони», а також відгуки на першу статтю читачів газети «Молодий комунар». Вважаю обидві статті доцільними і своєчасними. Я не згодна з читачкою з м. Олександрії, яка обурюється тим, що такі питання висвітлюються на сторінках вашої газети. Закриваючи очі на те, що діється навколо нас: поширення проституції, наркоманії, гомосексуалізму і т. д., що призводять до різних захворювань, а також трагічних випадків (зв'язування, вбивства), ми не зможемо вберегти дітей від згубних звичок.

Про це потрібно говорити вголос, виховувати в дітей відразу і неперимирність до таких людей, починаючи зі школи, аби згодом

молоді люди не помилилися у виборі хороших, вірних друзів.

Ми, батьки, теж винні у виникненні в дітей негативних нахилів. В основному виховуємо їх більш-менш серйозно до того часу, як підуть у школу і по інерції ще пару років. Пізніше весь тягар по вихованню перекладаємо на плечі учителів. Вранці немає часу поговорити з сином чи дочкою, ввечері теж не приділяємо належної уваги. Чому я прийшла до такого висновку? Поясню. Я працюю в школі і мені не раз доводилося бачити, як відвідують класні і загальношкільні збори батьки, особливо учні старших класів. Приходять одиниці! От в цьому і полягає помилка. Можливо, кожен прихід на збори в школу, училище, технікум, розмови з викла-

дачами допомогли б побачити в наших дітях перші схильності до поганих вчинків. Ми могли б своєчасно застерігти, відвернути біду. Але, на жаль, частіше доводиться чути, коли батьки в присутності своїх дітей погано говорять про вчителя.

Подвоїти увагу до поведінки дітей слід тоді, коли вони закінчують школу. Спішать стати дорослими, самостійними, беруть приклади і наслідують їх з тих, хто має нахил до різних збочень. Щоб «самоутвердитись»...

Була я на зборах в училищі, де навчається моя старша дочка, і там повторюється та ж картина. Відсутні батьки в основному тих дітей, які не з'являються на заняття в вечірню школу, роблять прогули на фабриці. Шановні батьки, задумайтесь, де знаходяться ва-

ші діти в цей час? Хто і що їх оточує? Деякі батьки не знають, на якій квартирі знаходиться їх дитина, спокійно чекають суботи, коли їхні милі чада появляться, щоб напакувати їм повнішу сумку і покласти в кишеню якийсь червонець. До чого ми дійдемо з таким вихованням?

Потрібно змінити методи виховання. Адаже від того, що появляється більше людей, які сприяють розвитку наркоманії, проституції і всяких статеви збочень, не збільшиться товарів на прилавках магазинів, не стане чистішим і спокійнішим наше життя. Суспільству потрібні працьовиті, віддані люди...

Л. ПІХУН,
завгосп Української СШ.
Кіровоградський район.

ГРАНІ
МОРАЛІ

«Відики» з актами

Добре, що ви стали про це писати. Досить мовчати! Мовчимо дома, мовчимо з друзями, начебто у нас цієї проблеми немає.

Я учениця ПТУ. Особисто знаю в лице та на ймення тих, хто у нас в училищі займається наркоманією, проституцією і навіть гомосексуалізмом. Всі «нормальні» від них жахаються. Починаючи з 1-го курсу, дівчата (деякі, звичайно), опускаються на панель, а ми все це приховуємо. Мене вражає розпусність деяких дівчат, а хлопці часто появляються під мухою. Я знаю адреси, куди можна піти подивитися «відики» з актами гомосексуалістів, а потім дехто, кого дуже привабила така реклама, намагаються це наслідувати. Популярно грати в «ромашку». Так де ж совість? Товариші викладачі СПТУ № 5, відкрийте ж очі на ваших учнів, треба ж їх рятувати, давайте боротися з цим. Це ж страшно!

В. З.

м. Світловодськ.

Апостол Павло казав...

Прочитав у «Молодому комунарі» статтю «Олег на ім'я Лариса» і хочу висловити свою думку про неї. Автори ставлять проблему гомосексуалізму. Ця проблема існує вже дуже давно. Я як людина віруюча на всі життєві питання шукаю відповідь у Біблії. Ось що говорить, зокрема, з цього приводу апостол Павло:

«Вони замінили істину божу брехнею і поклонилися і служили тварі замість творця... Тому віддав їх бог ганебним пристрастям: жінки їхні замінили природне вживання протиприродним; подібно і мужчини, облишавши природне вживання жіночої статі, розпалювалися хіттю один на одного, мужчини на мужчинах роб-

лячи сором і одержуючи в самих собі гідну розплату за свої помилки».

Проблему гомосексуалізму неможливо розв'язати, розширивши мережу лікарів - психоаналітиків. Біблія говорить, що корінь зла — гріх. Тільки коли людина сама усвідомить свою ницість, свій порочний стан і прийде в молитві

каяття перед богом, то він готовий простити кожного грішника, що покається.

Я на власні очі бачив, як калялися наркомани, п'яниці, негодні люди, і бог прощав їм і звільняв від хвороб і гріха. Тепер вони живуть нормальним життям.

Віруючий.

м. Бобринець.

«...ЦЕ ФОРМА ПСИХОПАТІЇ»

З приводу порушень у статті «Олег на ім'я Лариса» питань наш кореспондент бесідує з завідувачим відділенням Кіровоградської обласної психіатричної лікарні О. І. КЛЕЦЕЛЬМАНОМ.

КОР.: Олександрє Ісаковичу, що ж нам робити з гомосексуалістами?

О. К.: Я не претендую на те, щоб бути носієм істини в останній інстанції, але, на мій погляд, природно, що поки в Кримінальному кодексі існує стаття про кримінальну відповідальність за гомосексуалізм, міліція буде стежити за її дотриманням і викорінювати гомосексуалізм. Нині, коли йде розробка нового Кримінального кодексу, слід внести кардинальні зміни і в цю статтю. Кримінальній відповідальності повинні підлягати випадки втягування в гомосексуальні контакти малолітніх, контакти, які супроводжуються примусом, насильством над одним із партнерів, а також випадки зумисного розповсюдження венеричних захворювань та СНІДу. Гомосексуалізм — це і форма психопатії...

КОР.: Тоді кому, як не медикам вашого профілю, лікувати таких людей?

О. К.: Так, дійсно ці порушення потребують психотерапевтичної корекції і проводити її повинні сексопатологи, психотерапевти. Але випадки вилікування гомосексуалізму як статевого потягу я не знаю.

КОР.: Такі люди не звертаються до лікарів?

О. К.: Ні. Як же він звернеться, коли по закону лікар повинен повідомити в міліцію, адже це кримінал.

КОР.: Може, гомосексуалісти від своїх схильностей страждають?

О. К.: Як і всі люди з сексуальними аномаліями, відхиленнями, гомосексуалісти відчують певні утруднення з пошуками відповідного партнера. У поле зору психіатра вони потрапляють, як правило, у зв'язку з привидом самотності, який постійно їх переслідує і посилюється з віком. Нам, психіатрам, на жаль, дуже часто доводиться зустрічатися із спробами керівників різного рангу позбутися своїх працівників — наших пацієнтів. З впровадженням господарського рахунку кількість таких керівників різко зросла.

КОР.: Чи не збільшується соціальна небезпека гомосексуалізму у зв'язку з розповсюдженням СНІДу?

О. К.: Безумовно, збільшується. Але тією ж мірою, що і при гетеросексуальних безладних зв'язках. Але при цьому нікому не спадає на думку заборонити ті зв'язки законодавчо. Мене як психіатра тривожить і така статистика: частота звертань до сексопатолога чоловіків і жінок знаходиться в пропорції 10 до 1, тоді як жінки страждають від сексуальної дисгармонії значно частіше.

КОР.: З вини чоловіків, так!

О. К.: Через власну сексуальну безграмотність і безграмотність своїх партнерів. У мене є пацієнтка (і не одна вона така), котра кілька років страждає неврозом через те, що не дістає статевого задоволення. Та вона й не підозрює про причину своєї хвороби. Більше того, відмовляється від лікування, яке вимагає спілкування лікаря з її чоловіком, і сама не хоче розкрити очі своєму чоловікові.

КОР.: Слід розуміти, що вас, як лікаря, дуже турбує непоінформованість ваших пацієнтів з питань сексології.

О. К.: Населення часто безграмотне в цьому відношенні. Особливо люди після 30. Молоді більш обізнані, хоча мене дивує, звідки ті знання. Адаже фахової літератури у нас бракує навіть для спеціалістів. Відсутня пропаганда психогігієни статевого життя. Скажу, що педагоги чинять опір цій пропаганді з боку медиків. Тут страшно не стільки те, що самі вчителі безграмотні, а те, що нав'язують цю безграмотність вихованцям. Вважаю, що ваша газета могла б ширше, неоднобоко висвітлювати ці теми. Готовий допомогти. А люди, у котрих є проблеми в сексуальній сфері, можуть звертатися до обласної психіатричної лікарні. Ми допоможемо. Тим більше, що часто ніяке особливе лікування не потрібне — досить поради.

ГРАНІ
МОРАЛІ

9

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

21 січня 1989 року

ЗАКОН
Є ЗАКОН

ТАК ЩО ЦЕ?
ХВИЛИННА
ЛЕГКО-
ВАЖНІСТЬ?
ЗАБАВА
ДЛЯ
НЕДОЛІТКА?
НЕБЕЗ-
ПЕЧНИЙ
ЗЛОЧИН?
ОДНЕ
ПЕРЕРОСТАЄ
В ІНШЕ?

10

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

21 січня 1989 року

Валентина Іванівна збентежено глянула на годинник: «Початок десятої! Таня завжди така точна... Обіцяла о восьмій бути. А може... Та ні, що могло трапитися! Ну, день народження в подруги, затримується... Але ж обіцяла! Та ні... Ну, ось я й!...»
— Та не хвилюйся, — заспокоював сам стурбований чоловік. — Ось-ось надійде...
Двері відчинилися о 22-й.
— Мамо... — тільки й вимовила, мов сама не своя, Тетяна, — а в очах — розпач, жах, печаль, потрясіння. — Мамо! — забрили на очах сльози...

3 матеріалів суду:

«25 червня 1988 року підсудні Грек, Шкуратюк та Шагін, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, разом з іншими неповнолітніми знаходилися на пляжі в парку Перемоги м. Кіровограда. Приблизно о 20-й годині Шкуратюк і Грек, побачивши незнайому неповнолітню Армаш, 1973 р. н., зупинили її та, застосовуючи фізичне насилля, а саме: взявши Армаш за руки і штовхаючи в спину, повели її в гушавину чагарника на території парку. Потім Шкуратюк пішов. Залишившись наодинці з Армаш, Грек запропонував їй статевий акт. Отримавши відмову, Грек, застосовуючи фізичне і психічне насилля, ...подавив волю Армаш і згвалтував її, завдавши при цьому легких тілесних пошкоджень...»

Після цього Грек відпустив Армаш і вона, побачивши Шкуратюка і Шагіна, кинулась тікати. Забачивши Армаш, ті, діючи узгоджено, з метою насильного вступу в статевий зв'язок,

ки покарання, не підуть злочинною стежкою. Я перенитав характеристики (втім, хай вони залишаються на совісті тих, хто їх писав) з місця навчання усіх трьох: більш-менш непогано вчилися, і спортом займалися, і потяг до обраної професії був (останнє, щоправда, не стосується підсудного Грека). На обліку у справах неповнолітніх не стояли. Психічними захворюваннями не страждали. І при уважному вивченні справи складалось враження, що скоєне ними — випадковість. Все пішло шкереберть в якісь хвилини. Ледь не миттєвий перехід з одного виміру в інший. Непомітний для підлітків. Не спрацював захисний механізм критичного ставлення до себе, до своїх дій. Та ще й наліптку були...

Так що, випадковість?..

Не поспішатимемо з висновками, поговоримо ось про що. Ні в матеріалах слідства, ні судової справи мені так і не вдалося з'ясувати, чи жили підсудні до скоєного статевим життям. Втім, для двох це точно справа не нова. А коли це трапилося вперше? Чи не тоді, коли не зу-

Ні, не такі вже й необгрунтовані подібні по-бування. Раннє статеве життя хоч і не стало нормою, але ж і перестало бути винятком. А це, вважають лікарі, відхилення від норми. В підлітків, що пізнали цю спокосу, як правило, є надлом у психіці, якась духовна беззодоланість. А лікарям, суспільству в цілому доводиться стикатися з важкими наслідками раннього статевого життя: венеричними захворюваннями, передчасними вагітностями і т. ін.

Мені не раз доводилось чути від батьків: «Надто багато діти зараз знають!». Дійсно, переважна більшість дітей у 8—9 років уже знають, що їх не в капусті знаходять. Але про це знали і в 30-і, і в 60-і роки. Що там у К. Симонова: «Ми в 10 вірослх слухать начинали, в 13 лет пусть мать меня простит, мы знали все, хоть ничего не знали...»? Лікарі вважають, що саме правильні неспотворені знання допомагають спокійніше «в порядку вещей», сприймати усе, як воно є...

Але непокоїть й інше: як забезпечити проходження природних, властивих віковій етапів розвитку сексуальності? Хай тут будуть і наївні радощі першої дитячої любові, і еротичне забарвлення потягу, що пробуджується, і хлопчачі витівки — смикання дівчаток за кіски. Хай проявляється здатність любити, жаліти, співчувати, говорити ніжні слова... Хай для хлопчачка стане нормою ходити на день народження до дівчини чи навпаки. Хай вчиться одягати їй пальто, проводити додому.

Хай! Бо, не приведи боже, не навчившись реалізовувати пробуджувальний потяг, отримувати радість від усього того, що прийнято називати залицанням, він може зразу зробити крок, який вважатиме єдиною формою взаємостосунків чоловіка і жінки, — до статевої близькості.

То ж чи пройшли ці етапи, про які твердять лікарі-сексолого, наші «герої»? Якщо й пройшли, то, мабуть, із значними відхиленнями від, треба сказати, вельми умовних норм. Одне, що певно можна стверджувати: при всій природності сексуальності вона має бути стихійна, підконтрольна розуму і волі. А де подівся внутрішній моральний цензор у цих трьох скороспечених мужчин, га? Та його просто не було. Не закладено у процесі усіх попередніх сімнадцяти літ.

Це — з одного боку.
Тепер з боку іншого. Хай вибачає потерпіла, хай тут якоюсь мірою попахає суб'єктивізмом (хоча будь-якому журналісту його важко уникнути) мені здалося: події згаданого злочасного вечора змажують усе ж на випадковість. Ні, не до «клятої оковитої» апелюю. («Не випили б тоді, нічого б не було!» — небезпідставно кинули підсудні). А ось розпач і сльози підлітків, їхні вибачення у потерпілої, її сльози відчаю, перемішані із слізьми співчуття (!) до підсудних, сльози навіть у незворушних служителів Феміди — погодимось таку «одностайність» бачиш не часто...

ЗАБОРОНЕНИЙ
ПІДЛІД?

почали її переслідувати, швидко наздогнали. Після відмови потерпілої вступити в статевий зв'язок Шкуратюк та Шагін, застосовуючи фізичне насилля, взяли Армаш за руки і, загрожуючи, насильно привели її в гушавину чагарника на території парку Перемоги, де Шкуратюк та Шагін по черзі насильно задовольнили по відношенню до Армаш статеву пристрасть у спотвореній формі. Після цього Шкуратюк та Шагін, скориставшись психічною пригніченістю неповнолітньої, відвели її подалі в куці, де Шкуратюк згвалтував її.

Після цього Шагін, а потім і підсудний Грек, використовуючи пригнічений ними ж психічний стан Армаш, із застосуванням погроз по черзі задовольнили по відношенню до неповнолітньої статеву пристрасть у спотвореній формі...»

Ще і ще раз перечитую матеріали судової справи. Попервах емоції брали верх і, перечитуючи раз за разом вирок, не йняв віри: мало дали! Вкрай мало! Я дав собі слово не писати ані рядка, доки не зникне вогонь в очах і перестануть тремтіти руки, в яких тримав копію детального вирок, хоча й не думав, що таке взагалі може бути. Та й зараз, коли мені відомий статистичний звіт про подібні явища в області, ні-ні та пробігають по тілу мурашки: важко звикнути, важко повірити в цю жахливу реальність, яка на жаль, набула типових рис.

Пішов у минуле цей суд, а ще й досі сняться кошмарні сні потерпілій Армаш, невимовне горе намагається прилити сльозами її матір, додалося зморщок і батькам підсудних. Пішов у минуле суд, а скалічено долі чотирьох підлітків.

Підсудні. Ставні, гарні хлопці, похнюпившись, слухають вирок. Як хочеться вірити в те, що вони вже все зрозуміли і, відбувши різні стро-

* Тут і далі з етичних міркувань імена потерпілої та її матері змінено.

стрівши розуміння вдома, де, як правило, не прийнято обговорювати подібні проблеми, вони йшли на вулицю, в компанію і почувалися там розкуто? Чи не там під впливом старших лідерів сформувався небажаний еталон чоловічої та жіночої поведінки?

Такий вже характер підлітка: в ньому пов'язуються і уживаються вкрай протилежні риси — розв'язність і сором'язливість, прагнення до самостійності і підвищена навіюваність. Що його найперш турбує? Та довести як собі, так і оточуючим, що він уже не дитина, що йому повинно бути все дозволене й доступне. Все, що доступне дорослому. Ось чому мимоволі звертаєш увагу, турбуєшся, коли бачиш так званих неформалів, що стоять у під'їздах, бродять вулицями. Не просто турбуєшся, а стає якось не по собі, коли бачиш у цих сумнівних компаніях чотирнадцятирічних дівчаток.

Але закон є закон — для того й існує дух і буква його, аби не емоції брали верх, а над усе — тверда і твереза оцінка злочину. І ось оголошується вирок. Усі підлітки засуджені до різних строків позбавлення волі. Деякі з них оскаржили рішення районного народного суду в касаційному порядку. Судова колегія з кримінальних справ обласного суду поввважала прохання Шкуратюка обгрунтованим.

Так, розуміння безпеки, безрозсудності скоєного до них прийшло. Але потім. Воно виріло досить прискорено, швидко, але вже пізно... Суд відбувся. Над ними.

Так, вони подорослішали. Але знову те ж риторичне: для чого такою ціною! Га, хлопці?

Анатолій БЕЗТАКА.

з 23 по 29 січня

понеділок

23 СІЧНЯ

ЦТ (І програма)

15.30 — Новини. 15.45 — Репортаж із Всесоюзної конференції по виробництву і застосуванню біовітамінного концентрату. 16.25 — «Об'єкти». 16.55 — Новини. 17.00 — «Три зайці». Мультфільм. 19.05 — На прохання глядачів. Художній фільм «Зло під сонцем». (Англія). 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — В. Артемов. «Реквієм». 23.25 — Зустріч з пресою. 23.40 — Сьогодні у світі. 23.55 — Прем'єра фільму-концерту за участю Т. І. С. Нікітіних. «Часи не вибирають».

УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Старти надії». 17.10 — Особистість і час. Науково-популярний фільм «Подвій Карамзіно». 17.30 — Музичний фільм «Танцює «Покуття». 18.00 — «Народовладдя». Тельніська районна Рада народних депутатів. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — Концерт. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Час ршень — час дій». «Свема» — перспективи і реальність». 20.00 — Телесеанс лікаря Анастасія Кашпівської. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — «Все про кіно». 23.00 — Вечірній вісник.

ЦТ (ІІ програма)

17.00 — Програма передач. 17.05 — «За все заплачено». Художній фільм. 1 серія. 18.45 — Новини. 19.00 — «Служу Радянському Союзу!». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Класична боротьба. Чемпіонат СРСР. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — «За все заплачено». Художній фільм. 1 серія. 23.30 — Музична передача «Ранкова пошта» (втор). 00.00 — Новини.

УВАГА!

25 січня п. р. в приміщенні обкомів комсомолу відбудеться чергове санітарне володіння літературної студії «Свіча».

вівторок

24 СІЧНЯ

ЦТ (І програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Коротнометражні художні телефільми для дітей. «Янось у Шаріані», «Маленький детектив». 9.30 — «Я вам заспіваю». 10.15 — Програма документальних телефільмів «Міста і роки». 11.05 — Новини. 11.10 — Дитяча година. 15.30 — Новини. 15.45 — «Музична скарбниця». Твори П. Чайковського, Д. Шостаковича, Б. Бартона, Дж. Гершвіна виконують «Віртуози Москви». 16.35 — Новини. 16.40 — Творчість народів світу. 17.10 — «Хор плюс ми». Телеконкурс дитячих хорів. 17.55 — Спорт для всіх. 18.10 — «Головне місто Австралії». Кінонарис. 18.25 — Мультфільм. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «Влада — Радам». 19.30 — Перебудова: проблеми і рішення. Обговорюємо проєкт Закону про винахідницьку діяльність в СРСР. 21.00 — «Час». 21.40 — Прогноз перебудови. 21.50 — «Ракурс». Кінопубліцистика: економіка і господарунок. 22.50 — «Дригує Е. Мравінський». 23.55 — Сьогодні у світі.

9.00 — Новини. 9.20 — Фільм-концерт «Подолляночки». 9.55 — «Прозоре диво». Народний художник УРСР І. Зарицький. 10.35 — «Шкільний екран». 9 кл. Основи інформатики і обчислювальної техніки. «Алгоритми роботи з таблицями величинами». 11.05 — «Доброго вам здоров'я». 11.35 — Резерв. 11.40 — «Шкільний екран». 10 кл. Українська література. О. П. Довженко. «Захарована Десна». 12.10 — «Все про кіно». 13.20 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселка». (Кіровоград на Республіканське телебачення). 17.10 — «На допомогу школі». Музика. «П. І. Чайковський і Україна». 17.40 — Науково-популярний фільм «Етюди про гру». 18.00 — «Господарем на землі». Зовнішньо-економічні зв'язки колгоспу (імені К. Маркса Новоозовського району Донецької області). 18.30 — Концерт естрадно-симфонічного оркестру Українського телебачення і радіо. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Штрихи до політичного портрету». В. Я. Чубар. 20.20 — Фільм-концерт «Монолог». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Прогноз перебудови. 21.50 — Художній фільм «Зимовий вечір в Гаграх». 23.20 — Вечірній вісник.

ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Панночка». Науково-популярний фільм. 8.35. 9.35 — Географія. 7 кл. Східно-Європейська рівнина. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учніям ПТУ. Естетичне виховання. 10.35. 11.35 — Історія. 6 кл. Ян Гус. 11.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 12.05 — «За все заплачено». Художній телефільм. 1 серія. 13.45 — Новини. 13.50 — Ритмічна гімнастика. 14.20 — Прем'єра документального фільму «Життя без...». 17.00 — Програма передач. 17.05 — «За все заплачено». Художній телефільм. 2 серія. 18.20 — Новини. 18.30 — Баскетбол. Кубок володарів кубків. Чоловіки. «Жальгіріс» — «Цибона» (Югославія). У перерві — 19.10 — Вечірня казка. 20.00 — «Даленний Схід». Кіножурнал. 20.10 — Програма Пермської студії телебачення. 21.00 — «Час». 21.40 — Прогноз перебудови. 21.50 — «За все заплачено». Художній телефільм. 2 серія. 23.05 — Новини. 23.15 — Класична боротьба. Чемпіонат СРСР.

середа

25 СІЧНЯ

ЦТ (І програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Ракурс». Кінопубліцистика: економіка і господарунок. 9.35 — Концерт ансамблю внутрішніх військ МВС СРСР. 10.25 — «Навколо світу». Кіноальманах. 11.25 — Новини. 11.35 — «Дебют». Молоді композитори Казакстану Х. Сатенов, С. Рсмащенко, Б. Дальденбаєв. 15.30 — Новини. 15.45 — «Відкритий рояль». Р. Шуман. «Карнавал». 16.15 — Новини. 16.20 — «Сільський горизонт». Прем'єра документальних телефільмів «Ала-мис», «Зебу». 17.00 — Дитяча година. 18.00 — Прогрес. Інформація. Реклама. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «Це ви монете». 19.25 — Прем'єра документального телефільму «РЕВ: програма для людини». 19.55 — Літературно-художній відеоначал. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Продовження літературно-художнього відеоначалу. У перерві — 23.00 — Сьогодні у світі.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Музичний фільм «Інтродукція». 9.30 — Художній телефільм «Одинокий автобус під дощем». 1 та 2 серії. 11.40 — «Шкільний екран». 8 клас. Російська література. «Поезія О. С. Пушкіна в музиці». 12.15 — Село і люди. 12.45 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Документальний фільм «Криштаніс Барон». 17.25 — «На допомогу школі». Музика. Творчість С. П. Людкевича. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Мультфільм. (Кіровоград). 18.30 — Тверезість норма життя. Алкоголь і діти. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Стосується кожному». На контролі — випуск товарів народного споживання. В передачі бере участь секретар ЦК Компартії України С. І. Гуренко. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Баскетбол. Кубок Кочача. «Будівельник» (Київ) — «Віва Канту» (Італія). В перерві — 22.20 — Вечірній вісник.

ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Домашня академія». 8.45. 9.35 — Природознавство. 2 кл. Птахи, що зимують. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 9.55 — «Тасмичий світ коралів». Науково-популярний фільм. 10.05 — Учніям ПТУ. Етика і психологія сімейного життя. 10.35. 11.35 — М. Горький. «Дитинство». 6 кл. 11.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 12.05 — «За все заплачено». Художній телефільм. 2 серія. 13.20 — Новини. 13.25 — П. Чайковський. Концерт для скрипки з оркестром. 14.05 — Програма документальних телефільмів. «Про сімло». «Сибір на екрані». «Роздуми про дитячий театр». 17.00 — Програма передач. 17.05 — «За все заплачено». Художній телефільм. 3 серія. 18.25 — Новини. 18.35 — Ритмічна гімнастика. 19.05 — Реклама. 19.10 — Програма Дніпропетровської студії телебачення. 19.30 — Вечірня казка. 20.15 — «Спорт і особистість». В. Фетисов. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — «За все заплачено». Художній телефільм. 3 серія. 23.10 — Концерт артистів зарубіжної естради (повтор від 1 січня 1989 р. з 1 програми).

четвер

26 СІЧНЯ

ЦТ (І програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Фільм — дітям. «Вальчичні вітрила». 9.45 — «Буду щаслива, якщо...». Документальний телефільм. 10.45 — Новини. 10.55 — Дитяча година. 11.55 — Творчість народів світу. 15.30 — Новини. 15.45 — «Живе лісова казка». 16.10 — Новини. 16.15 — Прем'єра мультфільмів «Гра», «Хоробрий пастух», «Де шукати сон?». 16.45 — «...До шістнадцяти і старші». 17.30 — «Влада — Радам». 18.00 — Імпульс: ініціатива, підприємливість, прибутки. Резерви економіки України. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Політичний портрет. Раджив Ганді. 19.30 — «Позиція». Перебудова і інтелігенція. 21.00 — «Час». 21.40 — Прогноз перебудови. 21.50 — «Музика в ефірі». У перерві — 22.50 — Сьогодні у світі.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Співає вокальний ансамбль «Гама». 9.40 — Художній фільм «Вечори на хуторі біля Диканьки». 10.45 — «Живе слово». Культура української мови. 11.15 — Грають юні музиканти. 11.45 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселка». 17.10 — Республіканська фізико-математична школа. «Як розв'язувати контрольні задачі з фізики». 17.40 — Звучить старовинний російський романс. 18.00 — Програма студії «Укртелефільм». Фільми «Му-м, або...». «Не з наміру». 18.30 — «Народні таланти». Болгарський самодіяльний фольклорний ансамбль села Гююенка Запорізької області. Запоріжжя. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Агробро: проблеми, пошуки. Відеорепортаж про науково-практичну конференцію по впровадженню прогресивних форм організації праці в сільському господарстві. (Кіровоград). 20.45 — «За і проти». 21.00 — «Час». 21.40 — Прогноз перебудови. 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.05 — Вечірній вісник. 23.35 — Чемпіонат СРСР з волейболу. Жінки. «Медін» (Одеса) — «Динамо» (Каунас).

ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Томмазо Кампанелла». Науково-популярний фільм. 8.35. 9.35 — М. Некрасов. «Думки біля парадного під'їзду». 7 кл. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учніям ПТУ. Загальна біологія. 10.35. 11.40 — Біологія. 7 кл. Природа в місті. 11.00 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 11.30 — «Експромт». Документальний фільм. 12.05 — «За все заплачено». Художній телефільм. 3 серія. 13.25 — Новини. 13.30 — «Джерело». 14.00 — Програма документальних телефільмів. 17.00 — Програма передач. 17.05 — Екранізація творів А. Чехова. «Шведський сірник». Художній фільм. 18.00 — Новини. 18.10 — Концерт без публіки. 18.40 — Мультфільм. 18.50 — Прем'єра документального фільму «Щоб зрозуміти...». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — К. Дебюссі. Соната ре мінор для віолончелі і фортепіано. 20.30 — «Фестивальний екран». Програми — лауреати VIII Всесоюзного фестивалю молодіжних програм у Львові. «Політ на повітряній кулі». 21.00 — «Час». 21.40 — Прогноз перебудови. 21.50 — Екранізація творів А. Чехова. «Шведський сірник». Художній фільм. 22.45 — «Наш сад». 23.15 — Новини.

п'ятниця

27 СІЧНЯ

ЦТ (І програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Мультфільми «Що на що схоже», «Ох і Ах йдуть у похід». «Про маленьку Касю і великого воюка». 9.05 — «Щоб зрозуміти...». Документальний фільм про життя і діяльність В. Куйбішева. 10.10 — «Хор плюс ми». Телеконкурс дитячих хорів. 10.55 — Новини. 11.05 — «Пори року». Січень. 15.30 — Новини. 15.45 — Фільм — дітям. «Пригода на вулиці Паланн». 17.00 — Новини. 17.05 — Грас А. Корчагін (віолончель). 17.15 — Спорт для всіх. 17.30 — Наука: теорія, експеримент, практика. 18.15 — «Протих, хто пам'ятає». Документальний телефільм. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — «Інтерсигнал». 19.30 — Кіноанотація. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — «Це було... було...». 22.05 — «Борги наші». «Через рік». 22.55 — «Погляд».

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Зимовий вечір у Гаграх». 10.50 — Концерт старовинної музики. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 11.20 — Документальний телефільм «Театр — моя робота». 11.40 — «Шкільний екран». 8 клас. Історія. «Денабристи на Україні». 12.15 — Молодіжна студія «Гарт». 13.30 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Концерт симфонічної музики. 17.10 — Зустріч школярів з директором Київського науково-дослідного інституту нейрохірургії академіком АМН СРСР А. П. Родомановим. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.30 — Музичний фільм «Серенада для струнних». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Телепресклуб: «Зворотний зв'язок». Вибери на вирішальному етапі. В передачі беруть участь секретар виконкому обласної Ради народних депутатів В. А. Доліняк, голова окружної виборчої комісії, ректор Кіровоградського педагогічного інституту ім. О. Пушкіна О. Є. Полярна. (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — На шляху до Юрмалі-89. Республіканський регіональний етап Всесоюзного конкурсу молодих виконавців радянської пісні. 23.20 — Новини.

ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Начальна програма. «Кому потрібен скарб?». Науково-популярний фільм. 8.35. 9.35 — Географія. 8 кл. Центральна Росія. 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — «Наш сад». 10.35. 11.35 — Музика. 6 кл. М. Глінка. «Вальс-фантазія». 11.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 12.05 — «Шведський сірник». Художній фільм. 13.00 — Ритмічна гімнастика. 13.30 — Новини. 13.35 — «Голоси народних інструментів». 14.05 — До 110-річчя з дня народження письменника. «Павло Петрович Бажов. Фільм-спогад». Документальний фільм. 17.00 — Програма передач. 17.05 — Екран друзів. «Професор Мамлон». Художній фільм (НДР). 18.50 — Новини. 19.00 — Прем'єра документального фільму «Вибираємо життя». 19.20 — «Банкет». Мультфільм для дорослих. 19.30 — Ритмічна гімнастика. 20.00 — Вечірня казка. 20.20 — «Останній шанс». Програма Воронежської студії телебачення. 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — Екран друзів. «Професор Мамлон». Художній фільм (НДР). 22.30 — «Поезія». Народний поет Азербайджану Р. Рза. 00.05 — Новини.

субота

28 СІЧНЯ

ЦТ (І програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Ой, гуляли козани». 9.00 — «Наш сад». 9.30 — Людина. Земля. Вре-світ. 10.30 — Рух без небезпеки. 11.00 — «Розмова по суті». Прохід кампанії по виборах народних депутатів СРСР. 12.15 — До чемпіонату світу з хокею з м'ячем. 12.30 — «В країнах соціалізму». 13.00 — Фільми за участю народного артиста СРСР А. Папанова. «Живі і мертві». 1 і 2 серії. У перерві — 14.35 — Новини. 16.25 — «Для всіх і для кожного». «Житло — 2000». 16.55 — Хвилини поезії. 17.00 — «У світі тварин». 18.00 — Фотокурс «Я люблю тебе, життя». 18.05 — «9-а студія». 19.05 — «15 хвилин з життя жінки». 19.20 — «Сімейний екран». Художній фільм «Шкільний вальс». 21.00 — «Час». 21.40 — Супутник телеглядача. 21.55 — «Аншлаг, аншлаг». 23.10 — «До і після опівночі».

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Науково-популярний фільм «Інтеркосмос». 9.40 — Музичний фільм «Весілля союзу». 10.55 — Доброго вам здоров'я. 11.40 — «Золота Тетяна». Теленарис про олімпійську чемпіонку Тетяну Самойленко. 12.10 — Верді. «Дон Карлос». Вистава. 14.00 — Новини. 14.15 — Авторський концерт лауреата Державної премії УРСР ім. Шевченка композитора Г. Майбороди. 15.50 — Сатиричний об'єктив. 16.20 — Мультфільм «Червононена квіточка». 17.00 — Телевізійні зустрічі з кандидатами в народні депутати СРСР. 18.30 — Естрадні ритми. 18.45 — «Снарби музею України». К. Сомов. «Пейзаж з райдугою». 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Оперативний пост «АН». 19.40 — Телеурнір «Сонячні кларнети». Самодіяльні художні колективи м. Києва. «Слово Шевченкове у пісні звучить». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Назустріч виборам. 21.50 — На шляху до Юрмалі-89. Республіканський регіональний етап Всесоюзного конкурсу молодих виконавців радянської пісні. 23.20 — Новини.

ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Сільська година». 9.15 — «Сполох на світанку». Художній фільм із субтитрами. 10.50 — Прогрес. Інформація. Реклама. 11.35 — «Скульптор Ганна Голубкіна». До 125-річчя з дня народження. 12.30 — «В органічному залі». 12.50 — Повторення на ваше прохання. КВН. Зустріч команд Московського, Новосибірського, Дніпропетровського університетів. Фінал. 15.05 — Телевізійний музичний абонемент. «Грудневі вечори». 16.10 — «...До шістнадцяти і старші». 16.55 — Хокей. Чемпіонат СРСР. «Спартак» — ЦСКА. 19.15 — «Страховидло». Мультфільм. 19.25 — Програма Ленінградської студії телебачення. «Північні листи». Фільм 1. «Кам'яні сказання Пскова». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Міжнародні відносини: історичний досвід і проблеми. 21.00 — «Час». 21.40 — Прем'єра фільму-вистави «Сім'я злочинця» Ленінградського драматичного театру ім. А. Мравіна. 00.00 — Новини. 00.10 — Прем'єра фільму-концерту «Сенсація».

неділя

29 СІЧНЯ

ЦТ (І програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираж «Спорт-гімнастика». 9.00 — «Чого і чому?». 9.30 — «Будильник». 10.00 — «Служу Радянському Союзу!». 11.00 — Музична передача «Ранкова пошта». 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Дитяча інформаційно-публіцистична програма. 14.00 — Музичний іоск. 14.30 — «Здоров'я». 15.15 — «Погляд». Недільний випуск. 16.30 — «Найбільший музей світу». Лувр. «Енгр. Делакруа і Коро, або Перша половина XIX століття». Фільм 13. 17.00 — «Сільська година». 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Новорічна святкова вистава (повтор від 1 січня з I програми). 21.00 — «Час». 21.40 — «Здрастуйте, лікарю!». 21.55 — Продовження новорічної святкової вистави. 00.05 — Новини.

УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Концерт заслуженого симфонічного оркестру Українського телебачення і радіо. 9.55 — «У неділю вранці». Інформаційно-публіцистична і музична програма. 10.55 — Для дітей. «Канал». «Д». 12.25 — Прем'єра науково-популярного фільму «Тридцять секунд вільного падіння». 12.40 — Музичний монітор. «Полум'яна айседора». 13.15 — Новини. 13.35 — «Перлини душі народної». 14.20 — «Урок без дзвоника». Зустрічі з делегатами Всесоюзного з'їзду працівників народної освіти. 15.00 — «Село і люди». Орендинський під'їзд у Стрипському районі Львівської області. 15.30 — Українська мелодія. 16.00 — Слава солдата. 17.00 — Мультфільм «Золота антилопа». 17.30 — «Наші гості». Лауреат Всесоюзного конкурсу артистів естради П. Демет'єв. 18.15 — До 175-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка. Програма «Братерство». 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Майстри гумору». 20.40 — Реклама. «Алло: 0-66 слухає». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вперше на екрані УТ. Художній телефільм «Донечка». 2 серія. 23.05 — Вечірній вісник.

ЦТ (ІІ програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.15 — Документальні телефільми «Заповідник Азас», «В Старочерняхку на свято». «Ранок у Боровську». 9.10 — Театр і час. «Репетиція». 10.40 — «Північні наспіви». 11.10 — «Новосілля у Братика-кротика». Мультфільм. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Прем'єра документального телефільму «Відродження у РЕВ». 12.55 — Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА. 13.55 — Повтор на ваше прохання. Зустріч з поетом Ю. Ентіним у концертній студії Останкіно. 14.55 — Хокей з м'ячем. Чемпіонат світу. Збірна Швеції — збірна Фінляндії. 16.50 — Мультфільм. 17.00 — «Кіносерпантин». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Монолог на фоні тайги». Документальний телефільм. 20.25 — Концерти фестивалю «Братівславський музичний торжество». Вокальний квартет «Хіллард Енсембл». 21.00 — «Час». 21.40 — «Здрастуйте, лікарю!». 21.55 — Додаток до передачі «Кіносерпантин». Екран зарубіжного фільму. «Катастрофа у шахті номер сім». Художній телефільм (США). 23.30 — Новини.

ХОЧ МАМА І КЕПКУВАЛА...

НА ДОЗВІЛІ

«Скорботна нечутливість» — так називається фільм кінорежисера Олександра Сокурова. До речі, минулої суботи друзі кіно переглядали його документальні стрічки «Жертва вечірня» та «Елегія», а сьогодні, 21 січня, КІНОКЛУБ «ЕКРАН» запрошує подивитися «СКОРБОТНУ НЕЧУТЛИВІСТЬ», котра викликала і в пресі, і серед глядачів дуже неоднозначну оцінку. О 18 ГОД. 40 ХВИЛИН кіноклуб «Екран» чекає вас.

Запрошує «Супутник»

Хто бажає провести свою відпустку в цікавій подорожі, радимо скористатися запрошеннями БММТ «Супутник», який пропонує такі маршрути:
 Москва — 26 — 30.01
 Вільнюс — 28.01—01.02 (із заїздом у Каунас і Тракаї).
 Сімферополь — Севастополь — Південний берег Криму — 28.01—01.02.
 Ленінград — Псков — Москва — 16—25.02.
 (В Ленінграді туристів чекають екскурсії в Петропавлівську фортецю, в Павловськ з відвіданням Павловського палацу-музею, в Петродворець, Ермітаж, Російський музей. У Пскові буде змога побувати в Пушкінському Державному музеї-заповіднику, у Москві — відвідати Кремль, Мавзолей).
 Львів — Мінськ (Хатинь) — Москва — 11—20.3.
 Тим, хто вирішить скористатися запрошеннями «Супутника», радимо за довідками звертатися за телефонами 7-35-77, 7-35-89.

12

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

21 січня 1989 року

Якщо після найпершого в нашій країні конкурсу краси «Міс Москва» організатори подібних заходів в інших містах країни ламали голову над тим, як придумати назву оригінальнішу, то в даному разі, як кажуть, сам бог велів не відступати від традиції: «Міс Олександрія» — милозвучніше не придумаєш.

Виявляється, саме про це й говорили між собою дорогою дві подружки, котрі першими принесли заявки на участь у конкурсі.

— Погодьтеся, навіть «Міс Москва» не звучить так красиво, як «Міс Олександрія», — сказала одна з них, Оксана Чорна.

Майже сорок дівчат висловили бажання позмагатися за це звання. Після двох відбіркових турів

їх залишилося вісім. І настав фінал...

Зал Палацу культури шахти «Світлопільська», котрий вміщує понад 700 глядачів, вмістив майже тисячу — стояли і сиділи в проходах. Конкурс почався напролюд ефектно — слайдові зображення учасниць несподівано «оживали», дівчата просто проривали екран, тобто папір, на місці свого портрету і таким чином починалося їхнє знайомство з глядачами. Цей конкурс і продовжувався непередбачено, супроводжувався величезною емоційною напругою. І ось, нарешті, корону «Міс Олександрії» одягас... Оксана Чорна. Так, так, та сама Оксана, що найпершою подала заявку.

— Щось змінилося у твоєму житті до і після конкурсу?

— Ще б пак! Справа в тому, що до цього мене знали у вузькому обмеженому колі знайомих і товаришів, а тепер, наприклад, підходять на дискотеці четверо хлопців і ввічливо так: «Вас можна? Це правда, що ви Міс Олександрія?». І після ствердної відповіді вичальний погляд — яка ж вона, «міс»? Знаєте, ось так зразу, несподівано опинитись у центрі уваги — це теж іспит. Тим більше, що й сам конкурс давався мені дуже важко — я буквально розривалася між медучилищем, де навчаюся, лікарнею і Палацом культури. Втомлювалася на репетиціях страшенно.

— Ти особисто бачила в цьому якийсь смисл?

— Справа в тому, що я люблю співати, постійно беру участь в

художній самодіяльності, тому всілякі конкурси та ще й на сцені — моя стихія. Мабуть, тому і згодилася на пропозицію комсорга нашого училища взяти участь у конкурсі краси.

— А як батьки до цього поставилися?

— Мама кепкувала: «Яка з себе красуня!», а тато мовчав. Мабуть, теж вважав цей захід несерйозним.

Щодо серйозності можна і посперечатись, але, що конкурс краси став подією, це безперечно.

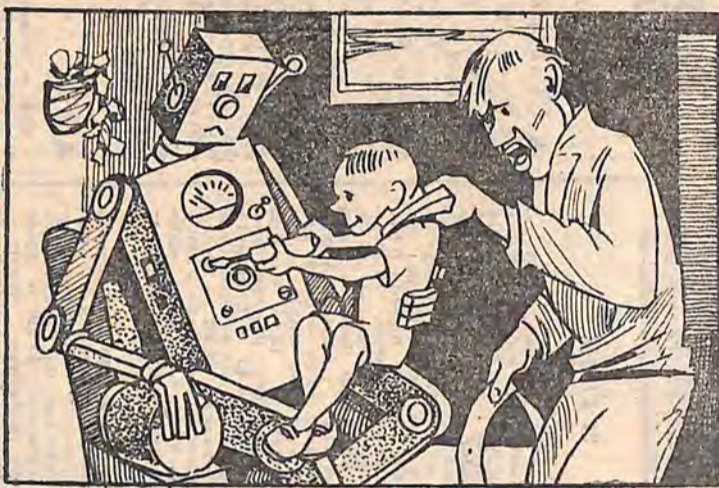
— Ми його бачили, як веселу гру, незаформалізоване і розкуте свято молодості, — говорить директор Палацу культури Ю. Ф. Беланюк.

І свято відбулося.

М. МЕДВІДЬ.

— Стаж є, працюю не покладаючи рун, а трудової книжки ніхто виписувати не хоче... Мал. О. ГУЦОЛА.

— Для чого ж ти, шибенику, розкручуєш свого няня? Мал. В. КОЛІСНИЧЕНКА

Вечірньо-недільний дитсадок

відкрився недавно у Світловодську

Знаходиться він на балансі міського молодіжного об'єднання «Пульс». Коли воно створювалося, проблема дозвілля молоді розглядалася тут не тільки через розширення кафе, клубів, відеотек, а й наданням людям можливості туди ходити. Як молодому подружжю потрапити, скажімо, в кіно чи в гості, коли нікуди подіти маля? Дитсадок-то в основному до сьомої вечора... Міськом ЛКСМУ із «Пульсом» у районі, де проживає багато молодих сімей, на першому поверсі житлового будинку обладнали приміщення. Тут в будні з 18-ї до 23-ї години, а у вихідні — з 10-ї до 23-ї можна лишати дітей від трьох років і старших. Вихователі В. В. Бабич, Л. М. Шрубенко, Т. Б. Меркулова (вони

працюють у «денних» садочках, а тут за сумісництвом) почитають тут малятам казки, покажуть діафілми, пограються, покрутять пластинки. Планується незабаром встановити тут телевізор і відео.

Дитсадок може прийняти 32 дітей одночасно. Приміщення просторе, на підлозі розкішний палас, настінний розпис передає сцени з життя Кота Василя та його друзів. Дитину можна лишити на чотири години, але не більше — зголомдіє, а організувати тут харчування важко, бо, як сказала В. В. Бабич, «станція замучить». Є самовар для чаювання. У коридорі спеціально пристосовані для дітей санвузли, умивальник з гарячою водою.

Перебування дитини тут платне — 80 копійок на годину. Дітей ще не дуже багато, по кілька чоловік на день.

— У Москві, Ленінграді у такі садочки черга, за 2 місяці наперед записуються, — говорить Віра Вікторівна Бабич. — Але як почнеться весна та дачі, на яких діти тільки заважають дорослим, то, думаю, і у нас буде людно. Зараз ще ж не всі й знають, що ми є і де знаходимося.

Знаходиться вечірньо-недільний дитсадок в вихідні у понеділок неподалік турбази «Славутич» поряд із молодіжним кафе.

Наш кор.

м. Світловодськ.

ЛЕНІНГРАДСЬКИЙ РОК-КЛУБ

«Зоопарк», «Тамбулін», рок-клубі шість ставок. Штатні посади займають голова клубу Микола Михайлов, керівник науково-методичного центру, де готують молодих музикантів? Аналогію Гуницький (один із засновників «Акваріума»), завідувач студією звукозапису відомий звукорежисер Андрій Тропілло (саме він записував альбоми «Аліси» та «Акваріума»), коли ці групи ще були заборонені), ще троє хлопців, що зайняті документальною технічним забезпеченням.

Зараз у клубі 500 осіб — п'ятдесят рок-груп та деяка кількість немузикантів. Приймають не всіх. Спочатку група стає кандидатом, а після кількох вдалих концертів її приймають у члени клубу.

Якщо рік тому безперечними лідерами були «Акваріум» і «Поп-механіка», то тепер набирають обороти

«Аліса», «Кіно», «Телевізор». Гребенщиков був у довгому творчому відраженні у США, записує нові альбоми і тому йому, мабуть, не до клубу. С. Курьохін (лідер «Поп-механіки») вийшов із складу клубу, щоб продовжувати свої музичні експерименти. «Телевізор» — гостросоціальна група, яка була дуже тепло зустрічута Всесоюзному рок-фестивалю у Подольську. «ДДТ» та її лідер Юрій Шевчук, що вже два роки працює у Ленінграді, швидко висунулася у перші ряди. Серед найперших також «АВІА», «Зоопарк», краща радянська інструментальна рок-група під керівництвом мульти-гітариста О. Отрєпкіна, лауреат фестивалю «Нова сцена» у Польщі; група О. Ляпіна. Є і ветерани — «Санкт-Петербурґ», «Міфі» (у журналі «Нева» за березень 1988 р. надрукована повість «Кайф» керівника «Санкт-Петербурґа» Рекша на про перші кроки радянського року). Нові групи — «Молоді брати», «Порпрус», «Ноль», «Сусіди», — в деяких з них грають уже діти рок-ветеранів. Цінаво, що групи, які грають «хеві-ме-

та», вийшли з рок-клубу. Не дотягують, мабуть, по рівню мислення.

Два машинодрукованих журналі — «Роксі» та «РІО» («Рекламно-інформаційний огляд») висвітлюють життя рок-клубу.

Ленінградський рок-клуб — у центрі уваги преси, як радянської, так і закордонної. У минулому не обходилося і без скандалів. У 1986 році, наприклад, західна преса багато писала про таке становище рок-музикантів у СРСР після того, як американська співачка Джоанна Стрінґрей випустила у США без згоди ВААП подвійний альбом «Ред вейв» («Червона хвиля») з піснями «Акваріума», «Аліси», «Кіно» та «Дивних ігор». (Ніні — просто «Ігри»). Тепер, коли конфлікт улагоджено, Стрінґрей офіційно займається радянською рок-музикою. Джоанн разом з

нашими музикантами знялася у програмі «Музичний ринг», випустила диск, де використовує мотиви творів С. Курьохіна, Ю. Каспаряна, В. Гребенщикова, В. Цоя. Крім того, вона підготувала «Ред вейв-І» збирається випустити диски кращих рок-груп Ленінграда. Та найбільша її мрія — створити спільну з «Мелодією» фірму грамзапису. У рок-клубі побував представник японської фірми «Ямаха», який передає офіційний дар — комплект апаратури на суму більше 10 тисяч доларів. Звукорежисери клубу побувають на стажуванні у студіях «Ямахи».

В. ШИЛО.

Редактор Ю. СЕРДЮЧЕНКО.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины. На украинском языке

НАША АДРЕСА: 316050, МПС, м. Кировоград, вул Пуначарського, 36

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя й економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолaboratorії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

БК 02808.

Газета виходить щосуботи.

Індекс 61103.

Зам. № 28. Тираж 52 600.